

Sárbogárdi Zengő Óvoda

Pedagógiai program



OM: 202067

Intézmény címe: 7000 Sárbogárd Mikes köz 3.

Intézményvezető: **Huszárné Kovács Márta**

Fenntartó: Sárbogárd Város Önkormányzata

Készítette: A Sárbogárdi Zengő Óvoda nevelőtestülete

Hatályos: 2015. szeptember 1.

*„Oszteni magad - hogy így sokasodjál
Kicsikhez hajolni - hogy magasodjál,
Hallgatni őket - hogy tudd a világot,
Róluk beszélni - ha szólsz a világhoz.”*
(Váci Mihály)

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a kedves olvasót, érdeklődőt!

Óvodai nevelésünk négy különálló feladatellátási helyen, földrajzilag is elkülönülő épületben történik. A székhelyhez tartozik egy tagóvoda, és kettő telephely. Mindegyik óvoda közös Pedagógiai programunk alapján, a helyi adottságokhoz, viszonyokhoz és igényekhez alakítva, hagyományait tovább éltetve fejleszti, és neveli a gondjaira bízott gyermekeket. A legfontosabbnak azt tartjuk, hogy a hozzánk járó gyermekek jól érezzék magukat, szeressenek óvodába járni, testileg, lelkileg és szellemileg jól fejlődjenek. Nagyon fontos elvünk, hogy a szülőkkel szoros napi kapcsolatot ápoljunk, és célkitűzéseinket velük együtt valósítsuk meg.

Legitimációs záradék

1.1 Az SZMK: (Nkt.72.§ (5) alapján A Pedagógiai programról tájékoztatást kapott.

Sárbogárd, 2020. aug. 25. Szülői közösség képviselője:

szülő

1.2. Véleményezte: (20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§(6)(8) alapján:

Sárbogárd, 2020. aug. 25.

védőnő

1.3. 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 118.§ (3)a) pont az óvoda szakmai munkaközössége nevében:

Sárbogárd, 2020. aug. 25.

munkaközösség vezető

2. Elfogadta: a Sárbogárdi Zengő Óvoda nevelőtestülete a 3./2020 számú (100 %-os igen arányú) 3/2020 számú határozatával.

Sárbogárd, 2020. aug. 25.

Nevelőtestület képviselője:

óvodapedagógus

3. Jóváhagyta: (határozat száma:26/2020)

Módosítás hatályos: 2020. szeptember 01. (intézményi adatváltozás, rendkívüli helyzet, tehetségprogram szakmai tartalma, elismerések)

Sárbogárd, 2020. aug. 25.

Huszárné Kovács Márta
intézményvezető

4. A módosítás következtében a fenntartóra többletkötelezettség nem hárul, ezért az egyetértési jogát Nkt. (26. §) alapján nem szükséges gyakorolnia.

Sárbogárd,

.....

fenntartó képviselője

5.Érvényességi nyilatkozat:

2015-től visszavonásig

6. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente (utolsó felülvizsgálati idő 2020.év)

7. Módosítás előírásai:

- Törvényi változás
- Feladatváltozás esetén
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról. Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, intézmény vezetőségnek.

8. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető az intézmény óvodáiban, a vezetői irodában és az intézmény honlapján

7 példányban készült (4 db az intézmény feladat-ellátási helyekre, 1 db irattárba, 1 db a fenntartónak 1db vezetői irodába)

Iktatószám: 631/2020

Helyzetelemzés:

Az intézmény 2013. július 1-én jött létre és működik a jelenlegi szervezeti felépítés szerint. A fenntartói döntést gazdasági okok indokolták. A sajátos helyzetből adódóan a Sárbogárdi Zengő Óvoda Pedagógiai programja sokszínű, a feladatellátási helyek adottságait figyelembe véve valósul meg.

Feladatellátási helyek alapadatai:**Sárbogárdi Zengő Óvoda**

Székhely: Sárbogárdi Zengő Óvoda

Címe: 7000 Sárbogárd, Mikes köz 3.

Telefon, fax: 06/25-460-148

e-mail: zengo.ovoda@tolna.net

Honlap: www.zengoovoda.hu

Az intézmény tagintézménye, telephelyei:

Tagintézmény: **Sárbogárdi Zengő Óvoda Sárszentmiklósi Tagóvodája**

Címe: 7003 Sárbogárd, Gesztenye sor 1.

Telefon/fax: 06 25 467 329

e-mail: kippkopp1@tolna.net

Honlap: www.zengoovoda.hu

Telephely: Sárbogárdi Zengő Óvoda Töbörzsöki Telephelye

Címe: 7000 Sárbogárd. Szent István út. 49.

Telefon: 06 25/465 219

e-mail: aprajafalva.ovi.1@invitel.hu

Honlap: www.zengoovoda.hu

Telephely: Sárbogárdi Zengő Óvoda Pusztaegresi Telephelye

Címe: 7018 Pusztaegres, Hatvani u. 50.

Telefon: 06 25/470 018

e-mail: kolyokvar@tolna.net

Honlap: www.zengoovoda.hu

A Sárbogárdi Zengő Óvodában a 19 csoportban folyik a gyermekek nevelése:

Székhely:	Sárbogárdi Zengő Óvoda	9 csoport
Tagintézmény:	Sárbogárdi Zengő Óvoda Sárszentmiklósi Tagóvodája	7 csoport
Telephely :	Sárbogárdi Zengő Óvoda Töbörzsöki Telephelye	2 csoport
Telephely:	Sárbogárdi Zengő Óvoda Pusztægresi telephelye	1 csoport

Személyi feltételek:

39 fő óvodapedagógus:

- 1 fő függetlenített intézményvezető
- 2 fő intézményvezető helyettes-ebből egyik fő tagóvodában
- 36 fő óvodapedagógus

Egyéb alkalmazottak:

- 19 fő dajka
- 6 fő pedagógiai asszisztens
- 3 fő konyhai alkalmazott
- 2 fő óvodatitkár
- 2 fő karbantartó

Intézményi státusz: 71 fő

Tartalom

1. Hitvallásunk	8.
2. Az óvodai nevelés rendszere	9.
2.1. Gyermekekép.....	9.
2.1. Óvodakép	10.
3. Az óvodai nevelés feladatai	13.
3.1. Az egészséges életmód alakítása	13.
3.2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása	18.
3.3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21.
4. Az óvodai élet megszervezése	24.
4.1. Személyi feltételek	24.
4.2. Tárgyi feltételek	25.
4.3. Az óvodai élet megszervezése	26.
5. Az óvoda kapcsolatai más nevelési szintekkel.....	31.
5.1. Család és Óvoda	31.
5.2. Kapcsolat más intézményekkel	32.
6. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	36.
6.1. A játék	36.
6.2. Verselés, mesélés	41.
6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	44.
6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	47.
6.5. Mozgás	49.
6.6. A külső világ tevékeny megismerése	52.
6.7. Munka jellegű tevékenységek	60.
6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	63.
7. Gyermekvédelem és esélyegyenlőség.....	65.
7.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálása.....	66.
7.2. Tehetséggondozás.....	75.
8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	86.
9. Felhasznált irodalom	89.

*„Hallgass meg, érts meg,
fogadj el, és szeress.”*
(Nemes Nagy Ágnes)

1. Hitvallásunk

Zavartalan, derűs, elfogadó, szeretetteljes gyermekéveket élhessen minden óvodás. Célunk a testileg, lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.

Elismerjük a család elsődleges nevelői szerepét, értékeink közvetítése mellett a közös együttműködésre törekszünk.

Nevelőtestületünk a játék, a szabad játék, a mozgás, a környezettudatosság elsődlegességét hangsúlyozza. Alapozunk a játék személyiségfejlesztő hatására, mert a játék segíti a gyermek kreatív, cselekvő, játékos emberré válását.

Gazdagítjuk egyéniségét, a benne lévő értékeket, pozitívumokat mindig elismerjük. Nagy figyelmet szentelünk a felzárkóztatásnak és tehetséggondozásnak.

Öszinte, személyes példával járunk elő, környezetvédő magatartással alakítva érzelmi, anyanyelvi, értelmi, erkölcsi esztétikai értékeinket.

1. Az óvodai nevelés rendszere

*„Hajolj felém, tanulj meg engem.
Próbáld meghallani csepp hangomat,
hogy rám ismerj.”
(Szabó Magda)*

2.1. Gyermekekép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Programunk figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit, külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez. Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Pedagógiai programunk tartalmazza azokat a helyi sajátosságokat is, amelyek – a jogszabályok betartása mellett – egyedivé teszik a programot, és amelyek garantáltan megvalósíthatók az intézményben

Célunk:

- A környezetükben jól eligazodó, kreatív, fantáziadús, egyéni megoldásokat kereső és találó, környezetet védő, vidám gyermekek nevelése.

- A gyermekek aktuális fejlettségéből kiindulva, az egyéni képességek fejlesztése, hátránykompenzálás és tehetséggondozás.
- Érzelmi biztonság nyújtásával, a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése.
- A gyermeki kíváncsiságra építve, nyugodt légkörben, gazdag élmények nyújtásával, a 3-6-7 éves gyermekek cselekvésbe ágyazott gondolkodásának fejlesztése.
- A környezet megismerése és a művészeti ágak közötti kapcsolat megvalósítása.

2.2 Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer **szakmailag önálló** nevelési intézménye, a **családi nevelés kiegészítője**, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, valamint az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, tehetségének kibontakoztatását, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátását is).

Befogadó intézményként a szülőkkel együttműködve biztonságos környezetben kívánjuk együttnevelni a többséggel a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket. Közvetetten segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, és az óvoda iskola átmenetet.

Nevelőmunkánkban évről évre kiemelt feladatként szerepelt környezetünk felfedezése, megszerettetése, védelme, azaz a természetvédő szemlélet kialakítása.

A székhelyen és a telephelyen Freinet nevelési koncepciója is érvényesül, mely elsősorban szemlélet, és a szemléletből fakadó életforma, melyek igazodnak az adott körülményekhez. A gyermeki fejlődés önmaga és természeti, társadalmi, azaz a valós világ között kialakuló

kapcsolat keretében megy végbe. Freinet pedagógiájának forrása és éltetője a természet, a társadalom a maga változatos valóságával, amely a gyermeki tapasztalatszerzésre épül. A játékot, mozgást a szabadlevegőn való tartózkodást már akkor fontosnak tartotta. Az egészséges élethez hozzátartozott annak a környezetnek a tudatos kialakítása is, mely körülvette a gyermekeket: a zöld övezet, gyepes, virágos udvar stb.

Tagóvodánkban a környezetvédő és mozgásfejlesztő 3 évre szóló munkaterv célja, hogy a gyermekek képesek legyenek:

- szeretetteljes, derűs, nyugodt légkörben a sokoldalú érzékelésre,
- a látható, hallható, tapintható világ megismerésére,
- az érzelemvezérelt megismerésre, a térbeli tájékozódás megtanulására,
- a szabad játék kapcsán a pozitív gondolkodásra,
- a munka megbecsülésére, a növények és az állatok védelmére.

Az óvodai nevelésben alapelv:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadással, tisztelettel, szeretettel, megbecsüléssel és bizalommal vesszük körül;
- b) a nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermekek személyiségfejlődését, a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk;
- d) a gyermeket megillető jogok, gondoskodás és különleges védelem valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása;
- e) a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl;
- f) a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;

- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető **játékról**.
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi támogató környezetről.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns), és a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló társadalmi integráció lehetőségét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés-specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülés-specifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Óvodánk nevelési célja, az egész gyermeki személyiség fejlesztése az életkori sajátosságok, az eltérő fejlettségi ütem és az egyéni képességek figyelembevételével, a kreativitás hangsúlyozásával és a kompetenciaérzés kialakításával és fenntartásával. Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészség holisztikus szemléletmódjának kialakítása a cél, felismertette ennek fontosságát a családok életében is.

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása kiemelt jelentőségű. Feladatunk az óvodáskorú (3-6-7 éves) gyermek testi és lelki fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényüknek kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Óvodánk egészségfejlesztési programja

Az egészséges életmódra nevelés célja, a nyugodt, kiegyensúlyozott életritmus biztosítása a gyermekek élettani szükségleteinek figyelembe vételével.

Egészséges életvitel igényének megalapozása, a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A helyes életritmus kialakításához a napirendben, azonos időpontban ismétlődő tevékenységek szervezése (étkezések, mindennapos testnevelés, levegőzés, játék, pihenés).
- Az önkiszolgáláshoz szükséges készségek kialakítása.
- A felnőtt segítőkész, állandó jelenléte, mely segíti a gyermekek sajátosságaihoz igazítva az egészségügyi szokások kialakítását, a gyermeki testi képességek fejlődését, akik figyelembe veszik a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.
- Az egészséges életmód érdekében együttműködés a családdal különös tekintettel a felzárkóztatásra szoruló gyermekek szüleivel.
- A kulturált étkezés szokásainak alakítása az egyéni különbségek figyelembe vételével (esztétikus terítés, kulturált viselkedés, udvariassági formulák használata).
- A gyermekek egyéni ízlésének formálása (nyers zöldség, gyümölcs, főzelék, stb.).
- A nyugodt pihenés, alvás feltételeinek a megteremtése (a csoportszoba levegőjének cseréje, külső zavaró körülmények megszüntetése).
- A tornaszoba adta lehetőségek maximális kihasználása.
- Az évszakok változásaihoz alkalmazkodó folyamatos edzés lehetőségének megteremtése, mely növeli a szervezet ellenálló képességét.

Az egészséges életmódra nevelés folyamata

Az egészséges életmód kialakításának alapja a biztonságot adó családi neveléssel kezdődik, nagyon fontos számunkra a harmonikus összhang megteremtése a két nevelési szintér között. Az óvodai testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja.

A szülőkkel közösen figyelünk a gyermek réteges, egyéni sajátosságainak is megfelelő, kényelmes öltöztetésére. Az öltözködés- öltöztetés összefüggésben van az időjárás változásaival, és fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát, segíti kialakítani igényét a jó komfortérzet elérésére.

A gyermekek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki, a nyugodt pihenés érdekében a lefekvés előtt alaposan kiszellőztetjük a csoportszobát, sötétítünk és biztosítjuk a csendes pihenés feltételeit, mesét, altatódalt, zenét hallgatunk. Nagycsoportos gyermekek esetében lehetőséget teremtünk arra, hogy, amennyiben az időjárás lehetővé teszi, a pihenés egy részét a szabad levegőn töltsék. Ezzel is elősegítjük a kisiskolások napirendje szerinti életre. Csak szélsőséges időjárási viszonyok (erősen ködös, nagyon csapadékos, szeles idő) között maradhat el a szabad levegőn tartózkodás. A szabadban végezhető tevékenységek (kirándulás, mozgás, étkezés), növelik a gyermekek teherbíró képességét, erősítik fizikumukat, edzettségüket, emellett biztosítják testi- lelki fejlődésüket.

Az egyéni képességekhez igazodó tevékenységek bemutatása, következetes ismételése egyre önállóbbá teszi a gyermekeket, önmagukkal és társaikkal kapcsolatos feladataik elvégzésében. Az étkezési szokásokat a jól szervezettség, a folyamatosság jellemzi. Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A speciális tej- tojás- szója- lisztérzékeny, cukorbeteg táplálkozást igénylő gyermekek ellátását az Eatrend Kft biztosítja egyéb rendezvényeinken is külön figyelmet fordítunk arra, hogy az ő igényeiknek megfelelő táplálék is legyen az asztalon. A csoportok a szülők aktív bevonásával zöldség- gyümölcsnapokat tartanak. A hozott alapanyagokból egészséges ételeket, finomságokat sütnek- főznek a gyermekek az óvodapedagógusok és dajkák, pedagógiai asszisztensek közreműködésével. Tapasztalatszerzés céljából a salátákhoz az alapanyagokat a közeli piacon, vagy üzletekben vásárolják meg a gyermekekkel közösen az óvodapedagógusok. A tudatos vásárlói magatartás kialakítására is jó lehetőséget teremtve fejlődik eközben a gyermekek szociális kompetenciája.

Az egészséges óvodai környezet kialakítása

Olyan környezetet alakítunk ki, amely alkalmas a helyes szokások, magatartási formák kialakítására és gyakorlására. A berendezési tárgyak természetes anyagokból készültek. Környezetünk dekorálásához a természet kincseit és a gyermekek alkotásait használjuk.

Az óvoda egyik legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek napjuk jelentős részét a szabadban tölthetik. Udvaraink erre igen alkalmasak, nagy területen helyezkednek el. Tele vannak árnyas fákkal, de van napos rész is. Változékonyak a terepviszonyok, találhatók benne kisebb-nagyobb dombok, mélyedések.

Az udvari mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget. Lehetőség szerint biztosítunk különböző kézműves foglalkozásokhoz asztalt, amelyen rajzolhatnak, gyurmázhatnak, festhetnek, stb. kisebb-nagyobb gyermekek közösen.

Az udvaron is biztosítva van a gyermekek számára az ivóvíz a kerti ivó kutakból.

Egészséges táplálkozás

- kulturált körülmények, jó hangulat biztosítása az étkezések során
- ízek megszerettetése, rágásra ösztönzés,
- életkornak megfelelően az evőeszközök helyes használatának megismertetése
- étlap kifüggesztése a faliújságra, mely lehetőséget ad a szülőnek arra, hogy az óvodai étrendet otthon a legmegelőbbben egészítsék ki
- az óvodapedagógusok kirándulásokat szerveznek, hogy a gyermekek termőhelyükön, illetve élőhelyükön is megismerhessék a különböző növényeket, gyümölcsöket, állatokat
- az óvodapedagógusok ösztönzik, de nem kényszerítik a gyermekeket az ételek elfogyasztására
- a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását preferáljuk

A speciális étrendű igényű gyermekek (tej-, gluténérzékenység, cukorbeteg) másságának elfogadtatása példamutatással történik, betartva a diéta szigorú szabályait. Ez azt jelenti, hogy az ételkóstolgatásnál mindig figyelembe vesszük az alapanyagok megválasztását és olyan salátákat készítünk, melyből a tej-, v. gluténérzékeny gyermek is fogyaszthat a csoportban.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

Mindennapos testnevelés, edzés, testmozgás:

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

Balesetmegelőzés

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kell kezelni, szükség esetén kezdeményezni kell annak javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, séták során fel kell hívni a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira. Minden rövidebb, hosszabb intézményen belüli és kívüli rendezvény, kirándulások esetén baleset megelőzési oktatást tartunk a gyermekeknek.

A székhely és a tagóvoda 2017-ben elnyerte a Biztonságos Óvoda címet.

A közlekedésre neveléssel rendszeresen és folyamatosan foglalkozunk az óvodai nevelő és oktató munkánk során.

A kezdeményezések alatt célunk, hogy a gyerekek elsajátítsák az életkoruknak megfelelő biztonságos közlekedéshez szükséges képességeket, készségeket. Megtanulják a helyes viselkedési normákat és szabályokat, valamint megismerjék a kulturált közlekedés illemszabályait.

Fontos a közvetlen környezet megismerésén keresztül a természetes gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése sokoldalú tapasztalatszerzéssel valamint az élményt nyújtó tevékenységek biztosítása, élményszerzési lehetőségek kihasználása.

Testi-lelki egészség

Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A székhely 2012 -2020-ig jogosult volt a Füstmentes Óvoda címre. A dohányzás káros hatásaira továbbra is felhívjuk a figyelmet, és alkalmazzuk a programot a csoportokban.

A tagóvoda 2011 óta jogosult a Zöld Óvoda címre, és már harmadszor is elnyerte ezt az elismerést. A székhely és a telephelyek 2015 óta jogosultak a címre, és 2020-ban másodszor is elnyerte mindegyik óvodánk a Zöld Óvoda címet.

„ZÖLD” szemléletű óvodáinkban nagy figyelmet fordítunk arra, hogy élhető, szép környezet legyen bennünket körül. Ennek érdekében:

- PET palackot, kupakot gyűjtünk
- papírgyűjtést szervezünk
- komposztálunk
- újrahasznosítunk

- óvjuk, védjük az óvoda udvarán közösen ültetett növényeket
- gondozzuk a fákat, virágokat
- etetjük a madarakat
- bogár - kukac – lepke - békamentő akciókat szervezünk
- otthonról hozott állatokat fogadunk be egy-egy napra
- a csoportokban élősarkot gondozunk
- mosdófelelősök vigyázzák, hogy ne folyjék több víz, mint amennyi feltétlenül szükséges (vékony vízszögár!)
- folyékony szappant használunk
- gyógynövényeket termesztünk (citromfű, menta, levendula)
- környezetbarát tisztítószeret alkalmazunk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- o önállóan, figyelmeztetés nélkül mosnak kezet, törölköznek, amikor csak szükséges;
- o használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére;
- o fogat mosnak, a fogápolási szereket tisztán tartják;
- o hajukat rendben tartják;
- o zsebkendőjüket használják;
- o az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal látják el;
- o önállóan tevékenykednek, észreveszik elvégzendő feladataikat, és segítséget nyújtanak társaiknak;
- o étkezés közben kulturáltan viselkednek;
- o helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát);
- o önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek;
- o ruhaneműjükkel gondosan bánnak;
- o ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére.

3.2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága, a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék

- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket arra, hogy megértse, hogy az emberek különböznek egymástól, tisztelje-fogadja el a különbségeket.

Igyekszünk olyan szituációkat teremteni a gazdag, változatos tevékenységrendszerben, amelyekben a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásokban való tájékozódása során megtanulja irányítani saját érzelmeit.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, udvariasság) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvodapedagógus a gyermekek közösségi életének irányítója. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából **modell értékű az óvodapedagógus** és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A gyermekek közötti kapcsolatokat életkoruk, korábbi környezetük, egyéni sajátosságaik nagymértékben befolyásolják. A gyermek nyitottságára építve óvodapedagógusaink elősegítik, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermekek különböző érzelmekkel fogadhatják az óvodát. A beszoktatás időszaka meghatározó. Az anyától való elszakadás elbizonytalanítja a gyermeket. A pozitív érzelmi kapcsolat az a fogódzó, amiben megkapaszkodva a gyermek fel tudja dolgozni ezt az eseményt. Fontos, hogy felismerjük, milyen módon találhatjuk meg a legkönnyebben az utat a gyermekhez. Fontosnak tartjuk, hogy mielőtt bekerül a gyermek az óvodába, ismerjen meg bennünket, óvodapedagógusokat. Ehhez tervezzük a családi napot, bölcsődei, illetve családlátogatásokat. Ekkor nyílik lehetőségünk megismerni a szülők nevelési módszereit, a gyermek környezetét. A rendszeresség és az ismétlődések is érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek. A napi-és heti rendet az óvodapedagógusok alakítják ki csoportonként.

Biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, ápolását, ezeket a gyerekeket elfogadó szeretettel, példát mutató figyelemmel segítjük.

Míg a szokás az egyén magatartásában gyökeredzik, a hagyomány az egész közösség életének jellemzője. A hagyományok megválasztása a helyi körülményektől függ. A közös élmények mély nyomot hagynak a gyermekekben, főleg akkor, ha aktívan élték át. Az óvodai közösség alakításában nagy szerepük van a távlatoknak, amelyek izgalmassá, örömtelivé teszik mindennapjaikat. Különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. A közös tevékenységek során alakulnak ki a társas kapcsolatok, és bontakoznak ki a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák.

A szocializáció mértéke függ: az eltérő kultúrától, más és más családi háttértől, és az egyes gyerekek eltérő fejlődési ütemétől.

Az óvodapedagógus a család mellett – és nem helyett –, mint egyenrangú partner vesz részt a nevelés folyamatában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire;
- ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért eredményeknek;
- kialakul a csoport iránti érdeklődés, természetes szükségletté válik a közös tevékenység;
- együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt, toleránsak egymással szemben;
- felismerik, mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe;
- önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit;
- érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvodapedagógus kérését, útmutatását. Felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság);
- adott tevékenység (játék, tanulás, munka) által megkívánt magatartási formát önként vállalják;
- az óvodapedagógus, a dajka vagy társaik kérésére és saját kezdeményezésükre a közösség számára hasznos feladatot végeznek, tudatosodik bennük, hogy ezt a csoport érdekében végzik;
- a megkezdett munkát felszólítás nélkül befejezik;
- felelősséget éreznek a vállalt feladatért, amelyet akkor is elvégeznek, ha nehézséget jelent, vagy érdeklődésüket már nem köti le;

- spontán alakuló vagy az óvodapedagógus által létrehozott kiscsoportban képesek együttműködni a feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat;
- önálló véleményalkotásra is vállalkoznak, választanak és döntenek ismert helyzetekben.
- a környezet szeretetére, tiszteletére, védelmére való nevelés;

3.3.Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelőtevékenységünk egészében jelen van.

A környezetvédő szemlélet kialakításához elengedhetetlen az anyanyelv szépségeinek megismertetése. A természet szépségeit, népi kultúránkat kifejező mondókák, mesék, versek és dalok átszövik napjainkat, megismertetik gyermekeinkkel az anyanyelvet. Az anyanyelv jelrendszerét a gyermekek a játékos tevékenységek és a társas érintkezés során sajátítják el.

A játék és a környezettel kapcsolatos tevékenységek közben lehetőség nyílik a gyermekek differenciált fejlesztésére, a környezethez kapcsolódó jelenségek megfogalmazása is gazdagítja a gyermekek szókincsét.

Az anyanyelvi fejlesztés és nevelés célja:

- Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyermekek szabadon, gátlások nélkül fejezhetik ki gondolataikat, bátran kérdezhetnek.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása.
- A mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődjön.

Az anyanyelvi fejlesztés és nevelés során az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek beszédképességének fejlesztése, szókincsük bővítése, beszélgetések és az irodalmi anyag tolmácsolása során.
- Az óvodapedagógus ismerje meg a család anyanyelvi kulturáltságát. Győzze meg a beszélgetéseket).

- Teremtsen nyitott légkört, ahol a gyermekek és a szülők is szívesen megnyilvánulnak.
- Türelemmel hallgassa meg a gyermeket, támogassa a gyermeki kérdéseket.
- Juttassa a gyermekeket sikerélményhez, beszédmintájával ösztönözze a gyermekeket utánzásra.
- Csiszolja beszédkulturáját, figyeljen a hangszínre, hangerősségre és a tempóra.
- Segítse rövid, pontos megfogalmazással a gyermekek beszédértésének fejlődését.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét, nyújtson segítséget a gátlásos, visszahúzódó gyermekeknek.
- Differenciáltan foglalkozzon a nyelvileg hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekekkel.
- Működjön együtt szakemberekkel az esetleges beszédzavarok, beszédhibák kiküszöbölése szülőket az otthoni kommunikációs élmények fontosságáról (esti mesélések, verselések, érdekében (logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciáltan támogatjuk a magyar nyelv elsajátításában.
- A 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt szerepe van óvodánk mindennapjaiban.

A székhelyen és telephelyen (töbörzsöki) Freinet pedagógiájának szellemében tapasztalat útján közvetlen környezetük felfedezésével ismerik meg szűkebb és tágabb környezetüket a gyermekek. Élményszerző kirándulások, séták során, vagy az óvoda udvarán játék közben „kincseket” lelve mondókákat, versikéket hangoztatva sajátítják el azokat a természeti, népi és társadalmi környezeti ismereteket - cselekvés közben -, mely nélkülözhetetlen a környezetvédő magatartás kialakításában is.

Tagóvodánkban és a (pusztaegresi) telephelyen a környezetvédő program kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett, cselekvésen alapuló gyermeki tapasztalatokat, amelyen keresztül további élményekhez juthatnak az őket körülvevő társadalmi és természeti környezetről.

A gyermekekre jellemző az állandó érdeklődés, a környezetüket érzelmektől vezérelve próbálják felfedezni. A játéktevékenység során szerzett tapasztalatok hatására pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük. A mozgásöröm és az egyre pontosabb megismerés indítja el a tanulás folyamatát.

Megfelelő inger gazdag környezetben, szeretetteljes légkörben az értelmi képességek fejlődése biztosított.

Az értelmi nevelés feladatait is csak komplex módon értelmezve valósíthatjuk meg, hiszen az egyes tevékenységekben kialakult készségek, képességek kölcsönösen visszahatnak egymásra. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk változatos tevékenységeket. Ezáltal további élményeket, tapasztalatokat szerezhet a szülőföldjéről, az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire építés a kompetencia alapú nevelésben (székhelyen és tagóvodában 2-2 csoportban) többet jelent, mint a hagyományos óvodapedagógiában. Nemcsak az óvodapedagógus által tervezett téma és a gyermekek előzetes tapasztalatainak, élményeinek összekapcsolását, illetve a differenciálásra való felkészülést jelenti, hanem azt is, hogy az óvodapedagógus a gyermekek tapasztalataiból, élményeiből kiindulva, velük együtt választ témát, projektet. Kiemelt feladat az általunk irányított tanulási formák közül a különböző élethelyzetekben való gyakorlás, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulás lehetőségének biztosítása.

A kompetencia alapú neveléssel összhangban a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése váltja fel az általunk kezdeményezett foglalkozásokat.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- az értelmi képességek, kompetenciák (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) fejlesztése.
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Meleg, oldott légkör biztosításával arra ösztönözzük őket, hogy kíváncsiságukat kielégíthessék, bátran kérdezzenek, ha valami felkeltette érdeklődésüket, vagy számukra nehézséget okozó dologgal találkoznak.

A nevelés folyamatában nagy jelentősége van a gyermekek motiváltságának.

Az ismeretszerzés legyen a gyerekek érdeklődésére épülő, játékos jellegű.

Fontos elvünk, hogy nagy figyelmet fordítunk a gyermekek beszélőkedvének kialakítására, fenntartására, a gyermekek meghallgatására, mert a beszélgetés módot ad a szavak megértésére és a megértés öröme újabb beszélgetésre ösztönzi őket. A beszéd, beszélgetés közben a másoktól kapott információ tágítja az ismeretszerzés lehetőségét.

Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása során a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése és bővítése mindenkitől megkívánja, hogy tanuljunk meg a gyermek szemével látni, érezzük át, mennyire fontos számára, hogy mit fedezett fel, mit vett észre, mi az, amiben segíthetünk neki.

A gyermeket körülveszi a sokszínű természet, számtalan érdekes és izgalmas dolog. A különféle tevékenységekben való aktív részvétel által minél több érzékszerv segítségével szerezhettek tapasztalatokat – a mozgástól, játéktevékenységtől kezdve a különféle ábrázolási tevékenységekig, nem beszélve a zenei, irodalmi élményekről, a természetben megfigyelhető jelenségekről.

Programunkban játékos tevékenységekben problémamegoldó nevelési alaphelyzetek megteremtésén keresztül szeretnénk elérni, hogy a gyermekek kreatív személyiséggé váljanak. Az értelmi képességek kibontakoztatása az önálló, alkotó gondolkodás megalapozására irányul. Olyan ismeretek, jártasságok, készségek kialakítása a célunk, amelyek képessé teszik a gyermekeket, hogy környezetükben el tudjanak igazodni, az élet változó körülményeit figyelembe véve oldják meg a feladatokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- az óvodáskor végére az egészségesen fejlődő gyermekek folyamatosan és érthetően beszélnek;
- a szavakat tisztán ejtik, ki tudják fejezni gondolataikat, érzelmeiket;
- végighallgatják és megértik mások beszédét;
- a beszédhelyzetekhez megfelelő viselkedési formákat tudnak alkalmazni;
- helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövőidejű igeidőt és az igemódokat;
- beszédük jól érthető, anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű;
- beszédüket természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik;
- tisztán ejtenek minden beszédhangot;
- a gyermekek rendelkezzenek megfelelő finommotorikával, kiegyensúlyozott mozgáskoordinációval;
- tér- és időészlelésük életkoruknak megfelelő legyen;
- önkéntelen figyelmük a szándékos és kitartó figyelem felé haladjon;
- pozitív érzellemmel viszonyuljanak a megismerés felé;
- képesek legyenek különböző gondolkodási műveletek végrehajtására;

- fedezzék fel, fejezzék ki a dolgok közötti összefüggéseket;
- gondolataikat érhetően, tagoltan fejezzék ki.

4. Az óvodai élet megszervezése

4.1.Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Óvodánk rendelkezik a törvény által előírt személyi ellátottsággal.

Gyermekeink nevelését több éves tapasztalattal rendelkező, és pályakezdő, szakmailag igényes, jól informált, szeretetteljes, barátságos óvodapedagógusok végzik.

Nevelőmunkánkat a pedagógiai program alapján végezzük. Lényeges személyiségjegyek a nyitottság, empátiakészség, érdeklődés a mikro és makro környezet iránt. Személyiségükön keresztül valósul meg az elképzelt, megfogalmazott pedagógiai program, melyet a továbbképzéseken megszerzett ismeretek beépítésével bővítünk. Az önképzés belső igény, munkahelyi elvárás és a minőségi munka egyik biztosítója. Óvodánk nevelőtestülete a múlt tiszteletéből táplálkozva igyekszik megfelelni a jövő elvárásainak.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára. Az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak munkájával szemben ugyanúgy elvárás a nevelés eredményessége érdekében a tolerancia, érzékenység, nyitottság, gyermekszeretet, a belső indíttatású gondoskodási vágy, ahol természetes jelenség a gyermeki kíváncsiság. Tudatában vannak, hogy magatartásukkal, megnyilvánulásaikkal minden helyzetben megbízható, hiteles példaképnek kell lenniük.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és a nevelést-oktatást segítő óvodai alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra. Elengedhetetlen a minden dolgozó részéről megnyilvánuló elhivatottság a környezetvédelem irányában.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli (logopédus, gyógy-testnevelő, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus).

4.2.Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához legszükségesebb tárgyi feltételekkel. Költségvetésünk keretszámai szűkösek, fejlesztésre egyáltalán nem nyílik lehetőség csak pályázatok útján. Igyekszünk megkeresni és kihasználni minden olyan lehetőséget, amellyel az óvoda meglévő értékeit meg tudjuk őrizni, ill. fejleszteni.

Az óvodánk épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Mindegyik óvodánkban tágas udvar áll rendelkezésre, lombhullató-és örökzöld fákkal, bokrokkal, füves játszóhelyekkel, virágágyásokkal. A székhelyen minden csoportnak külön homokozója van. Egy Mynes madár megfigyelő állomás is lehetőséget nyújt a székhelyen (minden feladatellátási helyről érkező csoportnak is) a madarak, lepkék megcsodálására. Lehetővé tesszük a gyermekek mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül az udvaron és az épületekben egyaránt. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el. Természetes anyagokból készült tárolókban. Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

A szülők támogatására erejükhöz mérten lehet számítani. A nevelő – oktató munkánk feltételeinek javításában nélkülözhetetlen a székhelyen működő Központi Óvodát Segítő Alapítvány, amely minden évben lehetővé tette udvari játékok és fejlesztő játékok vásárlását. Ugyanakkor a szülők a felajánlott adójuk 1%-val hozzájárulnak az elképzeléseink megvalósításához, valamint sokat segítenek még óvodáink szépítésében, működtetésében.

Udvari játékaink folyamatos fejlesztése és cseréje biztonságot nyújt, és az uniós követelményeknek megfelel.

Az elmúlt években felszereltségünk javítását segítették a különböző pályázatokon nyert (fejlesztő játékok, mozgásfejlesztő és informatikai, valamint konyhai) eszközök.

Belső környezetünk a programnak megfelelően átalakulóban van. A kopott, elhasználódott bútorokat, különböző eszközöket folyamatosan felújítjuk, cseréljük.

Törekvéseink között szerepel, az infokommunikációs technológia eszközrendszerének folyamatos fejlesztése.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelőmunkánk középpontjában a játék áll, mert a 3-6-7 éves gyermek alapvető szükséglete. Lehetőségeinket, helyi adottságainkat mérlegelve alakítottuk ki napirendünket, amelyben a tevékenységeket nem választjuk el egymástól, hanem azok a játékkal szoros egységet alkotnak.

Az óvodai élet megszervezésénél fontos szempontnak tartjuk az egyéni szükséglet tiszteletét. Ez vonatkozik az életkori eltérésekre és az azonos korosztály egyéni igényeire is.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napi étkezések közül az ebéd időpontja kötött. A reggeli/ tízórai, uzsonna időpontját a gyerekek igényei szerint alakítjuk. Ezeket befolyásolják: a családok helyzete, szokásai, az óvodába érkezés ideje. A folyamatosságot egy meghatározott időkereten belül biztosítjuk. Ez a gyerekek egészségének védelmében fontos.

A folyamatos napirend szervezésével lehetővé tesszük, hogy óvodásaink személyiségformálása egyéni tempó, teljesítőképesség, egyéni ütem és egyéni igény szerint történjen. A gyermek döntheti el, hogy – egy időegységen belül – mikor kezd, és mikor fejez be egy tevékenységet. Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Lehetővé tesszük előre nem tervezett, de a gyermekek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Úgy alakítjuk napirendünket, hogy a legtöbb időt az elmélyült, nyugodt játékfolyamathoz igazítjuk. Figyelembe vesszük az évszakok változásait, hogy a gyermekek lehetőség szerint minél több időt tölthessenek a szabad levegőn. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki a gyermek biztonságérzete, tájékozódása és a szokások alakulásának érdekében. Napirendünk biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak megfelelő változásait. Az óvodai élet

szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az évről évre visszatérő jeles napok és évszakok változása keretet adnak terveink elkészítéséhez. A tagóvodának 3 évre szóló környezetvédő és mozgásfejlesztő program szellemében kidolgozott munkaterve van, amely alapjául szolgál a heti ütemterv készítésének. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusok irányítják.

NAPIREND

(ajánlott)

JÁTÉK	nyitástól			
		8⁰⁰-tól	Tízórai	
		8.30-tól	Irányított tevékenységek <i>(a tevékenységekben megvalósuló tanulás)</i> Mozgás Séta, levegőzés Játék az udvaron	Verselés, mesélés Ének-zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megismerése Egyéni fejlesztő foglalkozások
Étkezés, pihenés	11.30 -tól		Ebéd Pihenés előtti mese, pihenés	
		14 ³⁰	Folyamatos felkelés Uzsonna Játék	
	JÁTÉK			Fejlesztő fogl.
		zárásig		

HETIREND

A hetirendet úgy állítjuk össze, hogy megteremtsük a gyermekek biztonságérzete szempontjából fontos rendszerességet és ismétlődést. Vannak olyan tevékenységek, amelyekre minden nap sort kerítünk, ezek kiegészülnek egy másik nevelési/fejlesztési területtel. A komplex személyiségfejlődés biztosítása érdekében szervesen kapcsolódnak egymáshoz a különböző fejlesztési területek.

A hetirend ugyanakkor rugalmas, az időjárástól, egy-egy aktuális eseménytől függően változhat, a spontán helyzetekhez való alkalmazkodás jellemzi.

Tervezés

A tervezést az óvodapedagógusok módszertani szabadsága határozza meg.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. A terv keretszerűen tartalmazza azokat a célkitűzéseket, amelyeket az év során szeretnénk elérni.

A székhelyen tevékenységeket az évszakokhoz kötve projekt formájában dokumentáljuk. Egy-egy terv időtartama lehet rövidebb: két – három nap, vagy hosszabb: 3-4-6 hetet magába foglaló tevékenységek sorozata. A projekt hosszúságát mindig meghatározza a gyermekek érdeklődése, kapcsolódó élményeik, az óvodapedagógus motivációja. Legtöbb esetben az óvodapedagógusok tudatosan kezdeményezik, tervezik az éves anyaghoz kapcsolódva, de kezdeményezheti a gyermekcsoport és a szülő is. A gyermekek adottságait, egyéniségét személyiségét mindig figyelembe vesszük. A projektrendszer magában hordozza annak lehetőségét, hogy a gyermek olyan mélységben legyen benne az adott témában amennyire szeretne, egyedül vagy társsal. Projektet a világ minden jelenségéről lehet készíteni, hiszen az ismeretek, információk halmaza folyamatosan bővül.

Tagóvodánkban a tematikus terveinket a témától függően 1, 2, 4, illetve 6-8 hétre készítjük. (programterv – havonta, éves nevelési terv, stb.)

Az óvodapedagógusok gyermekekről végzett értékelő munkája:

Abból a tényből, hogy óvodáskorban a játék a személyiségfejlődés leghatékonyabb eszköze következik, hogy a gyermeki fejlődést is legcélszerűbb egy jól felépített, a játékban való megfigyelés elsődlegességét arányaiban is kifejező szempontrendszer alapján értékelni.

A székhelyen a gondozási szokások kialakítását, fejlesztését: kis-, középső csoportban 3 havi, nagycsoportban éves ütemezéssel tervezzük és értékeljük. Figyelembe vesszük az életkori és egyéni sajátosságokat.

A fejlődés nyomon követésének dokumentuma - az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről, tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát, javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges fejlesztés feladatairól.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnézisét
- a gyermek fejlődésének mutatóit
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- a szakértői bizottság vizsgálatának megállapításait
- a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

A gyermekek mérése

A gyermekekről egyéni fejlődési naplót vezetünk. Ennek része a gyermekről készített szülői interjú (anamnézis felvétel), valamint alapvetően a megfigyelés módszerén alapuló, a fejlődés nyomon követésére szolgáló értékelés. A DIFER mérést szintén mindegyik feladatellátási helyen elvégezzük a gyermekek fejlettségének diagnosztizálásának érdekében. A GARDNERI és FERKU teszt alkalmazásával a tehetségazonosítást végezzük. Neveltségi szint felmérést is végzünk.

Az óvodában alkalmazott pedagógiai dokumentumok:

Pedagógiai program

Előjegyzési és felvételi napló

Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

Csoportnapló

Éves munkaterv

Munkaközösségek munkaterve

Gyermekvédelmi munkaterv

Szakértői vélemény alapján készített egyéni fejlesztési tervek

Egyéni illetve csoportos fejlesztő naplók-tehetséggondozás

A csoportok szervezése

A csoportok kialakítását helyi adottságok, szokások, igények befolyásolják. Bármilyen a csoportösszetétel, a legfontosabb kritérium az, hogy abban a gyerekek, és óvodapedagógusok egyaránt jól érezzék magukat.

Programunk bármilyen összetételű (osztatlan, részben osztott, homogén) csoportokban egyaránt jól alkalmazható. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében megszervezve, az óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével.

5. Az óvoda kapcsolatai más nevelési színterekkel

Az óvodai nevelés funkcióiból fakadóan programunk fontos eleme, hogy az óvodába lépést megelőző, az óvodáskor alatti, és az azt követő időszakban folyamatos kapcsolattartást és együttműködést alakítsunk ki a gyermeket segítő, a gyermek érdekeit képviselő színterekkel.

5.1. Család és óvoda

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését, ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Gyermekismeretünk, gyermekszeretetünk, pedagógiai és pszichológiai felkészültségünk segítségével egészítjük ki a családi nevelést.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A családi nevelés különbözősége miatt arra törekszünk, hogy minden egyes családdal külön-külön is találjuk meg az együttműködés legmegfelelőbb módját. Javaslatot tehetünk, és segítséget nyújthatunk a nevelésben, de biztosítani kell a szülőnek azt a jogát, hogy belátása szerint nevelje gyermekét.

Egyre gyakoribb jelenség a családban végbemenő funkcionális változás az átmeneti vagy tartós hátrányos helyzet. Ilyenkor az óvoda igyekszik korrigálni a nevelésben jelentkező hiányosságokat. Programunk szellemiségében nyitott óvoda létrehozására törekszünk.

A szülők bevonása a gyermekek egészséges életre nevelésében az óvodai nevelés sikerének egyik alapja.

Az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést.

Az együttműködés módja, formái:

- szülői értekezletek,
- fogadóórák szükség és igény szerint,
- nyíltnapok,
- tájékoztató füzet (bejáró gyermekeknél),
- tájékoztatás a faliújságon,
- családlátogatás szükség és igény szerint,
- szülői tanácskozás, előadás, esetmegbeszélés,
- munkadélutánok, (karácsony, húsvét)
- óvodabál, retro disco: szülők és nevelők mulatsága,
- kirándulások – szervezésében (munkahelyek pl. pékség stb. látogatása) kérjük a szülők segítségét és részvételét,
- hangverseny- iskolások előadása,
- gyereknap - családi nap jó alkalom a családdal való kapcsolattartás erősítésére,
- beszélgető kör színesítése: szülők, régi óvodások meghívása - élménybeszámolók, érdekes foglalkozások, különleges tárgyak bemutatása.
- Digitális oktatásban való részvétel- rendkívüli helyzetben

5.2. Kapcsolat más intézményekkel

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde és egyéb szociális intézmények) az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Bölcsőde és óvoda

A gondozónők és az óvodapedagógusok közötti folyamatos kapcsolat segíti a gyermeket az intézményváltásban.

Alapot nyújt arra, hogy tájékozódjunk a gyermek egyéni tulajdonságairól, nevelési munkánkat arról a szintről folytathassuk, ahova a gyermek a bölcsődében eljutott.

Jól bevált kapcsolattartásunkat szeretnénk tovább ápolni.

Ellátogatunk a bölcsődébe a hozzánk érkező gyermekek megismerése céljából.

Az együttműködés lehetősége közös szakmai tanácskozások megszervezése az emberi és pedagógiai tapasztalatok átadására.

Iskola és óvoda

Lehetőséget biztosítunk, hogy a tanító nénik megismerkedjenek leendő tanítványaikkal, megismerjék az itt folyó nevelőmunkát, szokásokat, hagyományokat.

A két intézmény kölcsönös nyitottságra és bizalomra épülő kapcsolata lehetőséget nyújt az együttműködésre az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében.

Legjobb pedagógiai tudásunk szerint fokozatosan elősegítjük, hogy a gyermekek pozitív élmények útján, érdeklődéssel és örömmel induljanak az iskolába.

Az együttműködés formái:

- szakmai fórumok szervezése,
- kölcsönös tapasztalatszerző látogatás,
- iskolalátogatás a nagycsoportosokkal – ovi - sulis,
- az első osztályos gyermekek meglátogatása,
- iskolás gyermekek szereplése az óvodában (bábjáték, hangverseny).

Óvoda-iskola átmenet

Cél: az óvodából az iskolába való fokozatos átmenet megvalósítása

Az óvodában töltött időszak döntően befolyásolja a gyermek attitűdjét az iskolával szemben. Tudatosítani kell, hogy nem az iskolából vetítjük lefelé az óvodát, hanem az óvoda, mint a közoktatás első láncszeme képezi azt az alapot, amelyre építhet az iskola.

Az 5 éves kortól 7-8 éves korig tartó elhúzódó folyamat során nagy szerepe van az ún. rugalmas iskolakezdés lehetőségének, amikor is a gyermeknek van ideje felkészülni, ill. megtanul alkalmazkodni az iskolai élethez. Normál fejlődésű gyermek 6-7 éves korára iskolaéretté válik, ennek elérésében van meghatározó feladata az óvodai nevelésnek.

Az óvodában töltött időszak döntően befolyásolja a gyermek attitűdjét az iskolával szemben.

Óvodáinkban az óvodából iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében létrejött az óvoda-iskola átmenetet segítő munkacsoport, melynek tagjai olyan együttműködési formákat dolgoznak ki, melyek segítségével megkönnyítik a gyermekek iskolába való beilleszkedését (különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekekre).

Pedagógiai szakszolgálat intézményei és óvoda

A gyermek tanulási, szociális problémáit egységben, komplex rendszerben kezelve, szakemberekkel együttműködve segítjük megoldani (gyógypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógy-testnevelő, pszichológus)

A pedagógiai szakszolgálat szakemberei egész év folyamán részt vesznek az arra rászoruló gyermekek segítésében, szaktudásukkal folyamatosan segítséget nyújtanak az óvodáskorú gyermekeknek.

Az együttműködés formái:

- tapasztalatszerző látogatás pedagógiai szakszolgálat részéről,
- folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógus, a szakszolgálat szakemberei és a szülő között,
- előadások, szakmai fórumok szervezése,
- szakember meghívása intézményünkbe,
- korszerű szakirodalom, kiadványok beszerzése.

Közművelődési intézmények és Óvoda :

Könyvtár

A gyermekeket megismertetjük a könyvtár jellegzetes világával, az esztétikus és hasznos könyvek érdekességével, értékével. A rendszeres könyvkölcsönzés által megtanulják óvni, megbecsülni a könyveket. A gyermekek könyvtárlátogatásait úgy szervezzük az ott dolgozókkal együtt, hogy az élményszerű legyen, és felkeltse a gyermekek érdeklődését a könyvek iránt, ami a későbbi olvasóvá nevelés első lépéseit jelentheti.

Az együttműködés formái:

- könyvkölcsönzés
- könyvtári foglalkozás,
- kiállítások,

- író - olvasó találkozó
- videózás, diafilmezés,
- hagyományápolás, városunk története

Művelődés ház, helyi múzeum és óvoda

A művelődési ház és a helyi múzeum által felajánlott programokból igény és lehetőség szerint kiválasztjuk azokat, amelyek alkalmasak a gyermekek érdeklődésének, és pozitív érzelmeket, élményeket váltanak ki.

Az együttműködés formái:

- bábelőadás,
- gyermekszínházi előadás,
- gyermekkoncert,
- kiállítások
- népi értékekkel, képzőművészeti alkotásokkal való megismerkedés
- pályázatokon való részvétel

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, és Óvoda

Nyitott, bizalmas segítőkészség a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális segítése érdekében.

Az együttműködés fejlesztésének lehetőségei:

- rendszeres kapcsolattartás a gyermekvédelmi felelős és a családsegítő központ között;
- szakember részvétele a nevelési értekezleten, tapasztalatátadás

Egyházak és Óvoda

A gyermekek erkölcsi nevelésének elősegítése érdekében biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a gyermekek rendszeres katolikus, református és evangélikus hitoktatásban vehetnek részt a szülők igénye szerint.

Fenntartó és Óvoda

Biztosítja intézményünk személyi és tárgyi, valamint szakmai feltételeit.

Az együttműködés lehetőségei:

- testületi üléseken való részvétel,
- folyamatos kapcsolattartás a szakreferenssel,

- oktatási bizottsággal megbeszélések, ülések,
- a város rendezvényeinek színesítése óvodai alkotásokkal, műsorral.

Kisebbségi Önkormányzat és Óvoda

Szükség esetén kérjük és igényeljük a segítségüket.

Egészségügyi szolgáltatók és Óvoda

Szükség szerint kérjük, és igénybe vesszük az egészségügyi intézmények segítségét. A kötelező szűrő vizsgálatokat előírás szerint végzik a szakemberek.

Gyermekorvos, védőnő.

Gyermekfogászat – évente egy alkalommal szűrővizsgálat

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti kapcsolattartás

Sárbogárd testvér településein (Bene- Zetelaka) működő óvodákkal szakmai kapcsolat fenntartása

Országos és megyei szakmai kapcsolatok

Országos Tehetségsegítő Tanács

Fejér Megyei Tehetségsegítő Tanács

Zöld Óvoda Hálózat

Soponyai Gilice Erdei Iskola és Óvoda Vadex Zrt.

Együttműködés formái:

- pályázatokban való részvétel
- workshopok szervezése
- konferenciákon való részvétel
- gyermek, és felnőtt (szülő, pedagógus) kirándulások

6. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

*„A játék az különös.
Gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó.”
(Kosztolányi Dezső)*

6.1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység örömeért végzett, önként választott, spontán, szabad tevékenység.

Olyan boldog gyermekkort igyekszünk megteremteni, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

Segítjük a gyermekeket, hogy szabadon, kreatívan használhassák a rendelkezésükre álló eszközöket. Lehetőséget teremtünk a játszótársak megválasztására, a problémahelyzetek és konfliktusok önálló megoldására, társakkal való egyezkedésre. Bátorítjuk a gyermekeket, hogy érdeklődésüknek megfelelően alakítsák ki a játékhelyzeteknek megfelelő játszóhelyet. Alapozunk a játék személyiségfejlesztő hatására, mert a játék segíti a gyermek kreatív, cselekvő, játékos emberré válását. Elsődleges az együttjátszó felnőtt modellfunkciója.

A 3-6-7 éves gyermek számára a játék alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Az „én-tudat”, a kompetencia, az autonómia kialakulása, a másik nézőpontjának megértése, előre történő figyelembe vétele, szociális hatékonyság (modellnyújtás modellkövetés) a szociabilitás fejlődése formálják a gyermeki tudat szocio-kognitív, azaz értelmi és szociális összerendezettségét, önszabályozó, alkalmazkodó funkcióit.

A játék a gyermek elsődleges, meghatározó tevékenysége, amely a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensre. A

gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőtthez való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emelik a játékot.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata. Fejlesztőhatással van a játék a nagy és finommozgásokra, a figyelemre, a megfigyelőkészségre is. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Óvodáskorban a gyermeki tevékenységek feltételeinek biztosításával szolgáljuk a gyermek szabad, kötetlen játékéletét. Élményekkel gazdagítjuk a játékfajták tartalmát, minőségét, az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

A játék gyógyító hatása fontos pedagógiai eszköz számunkra, mert a gyermekeknek oldottságot, feloldást, vigaszt, örömet okoz.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- A játék megfelelő segítésére, a gyermek sokirányú megfigyelésére és a gyermek ismeretére alapozott tervszerű kezdeményezésre terjed ki.
- Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
- A játékhoz szükséges eszközök biztosításával, a folyamatos napirend alkalmazásával megszüntetjük a játékidő szakaszolását.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindez az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- A napi életszervezésben arra törekszünk, hogy a szabad játék túlsúlya érvényesüljön;
- Az udvaron is széleskörű tevékenységekhez biztosítunk lehetőséget. A mozgásos játékok mellett, a kreatív alkotásokra is megteremtjük a feltételeket.
- Nemi identitás fejlődésének elősegítése (a fiúk óvó-védő készletéből, a csoporton belüli társas pozíciók elfoglalásából adódó harcias szellemű játékainak elfogadása

ésszerű határokkal, a lányok anyáskodó, gondoskodó, aktívan kommunikáló hajlamainak támogatása). A tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).

- Ápoljuk a csoport hagyományait, szokásait.
- Folyamatosan biztosítjuk a játékhoz szükséges, balesetmentes eszközöket.
- Egyéni és közös élményeket adunk a gyermekeknek, hisz így gazdagodik játékuk tartalma.

A játék feltételrendszere

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerre van szükség.

Olyan légkört igyekszünk teremteni, mely nyugodt és biztonságérzetet keltő, ahol a gyerekek szabadon szervezik játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvodapedagógusi minta példaértékű.

A játék helyét úgy alakítjuk, hogy szolgálja a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakozását. A játék további helye az udvar, mely alkalmas a mindennapi játékok mellett játékok készítésére, kismesterségek gyakorlására is. A csoportszobában megkezdett tevékenységeket az udvaron folytathatják. A játékidő a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. Az elkezdett játéktémát akár több napon és héten keresztül is folytathatják, amíg számukra érdekes élményt nyújt.

A játék eszközei

Játékaink esztétikusak, a gyermekek életkorához igazodnak, elősegítik a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy fantáziájukat, gondolkodásukat, problémamegoldó képességüket fejlesszék. Legyen balesetmentes, könnyen tisztítható. Játékeszközként használjuk a környezetben fellelhető dolgokat is (kavics, faág stb.). A dramatikus játékeszközök ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk megvalósítására. A gyermeki önkifejezőmódokat a bábozás eszközei teljesítik ki. Fontosnak tartjuk ezek állandó jelenlétét és helyét a napi életben.

Megerősíteni a gyermeki kreativitás, önkifejezés, alkotókedv, közös tervezés, együttműködés interakciós kultúra kibontakozását, annak átélését, hogy nem a pénzen vett játék jelenti a legnagyobb örömet.

A játék tartalmát kiegészítjük: énekes, táncos játékokkal; dramatikus játékokkal; játékszer kiegészítésével; mozgásos játékokkal; számológépes fejlesztő játékokkal.

Az óvodapedagógus modell szerepe, attitűdje

Felelősségünk, fejlesztőtevékenységünk meghatározó jelentőségű, a gyermekek jelzéseinek, elemzésének és megfigyelésének, személyiségük megismerése érdekében.

A gyermekek fejlettségétől függően és igényeiknek megfelelően segítjük a játékfolyamatokat. Fontosnak tartjuk a személyes kontaktus naponkénti kialakítását, a gyermekek személyes problémáinak, egyéni élményeinek meghallgatását.

Szemléletmódunkra, magatartásunkra jellemző, hogy elsősorban a jót látjuk meg minden gyermekben, a játék során is mindig a pozitív megnyilvánulásaira építünk. Már óvodáskorban arra neveljük a gyermekeket, hogy a jót lássák meg egymás magatartásában, ha pedig helytelen viselkedést észlelnek, figyelmeztessék egymást, segítsenek egymásnak a hibák kijavításában, leküzdésében.

Támogatjuk a társas kapcsolatok, érzelmi kötődés kialakulását. Toleráljuk a játékban megjelenő fejlődésbeli különbségeket. Együttes játékban lehetünk egyenrangú társak, alárendelt, irányított vagy mintaadó modell. A mintaadás a gyerekeket utánzásra készíteti. Tiszteletben tartjuk a gyermek önállóságát, aktivitását, kreativitását, mely kiteljesedik a játékban. A gyermekek a játék során megismerik, megtapasztalják az őket körülvevő természeti-társadalmi környezetet, tapasztalatokat szereznek a növény- és állatvédelemről, a társas kapcsolatokról.

Az óvodapedagógus játékbeli szerepe:

- tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét–pedagógiai optimizmus;
- potenciális partner, akiket érdekel, amit a gyermekek játszanak, tesznek, csak a szükséges esetekben avatkozik be, például a veszélyessé váló agresszív játékba;
- a szabad játék és játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása;
- a játékelképzelések megbeszélésének inspirálása;
- a nyíltan megfogalmazott gyermeki kérések, kérdések mellett az üzenetek dekódolása a játékelképzelések kibontakoztatásában;
- a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása elsősorban indirekt módszerekkel (pl. társas kapcsolatok formálása, az együttműködés fejlesztése, az interakciók tartalmának fejlesztése, a kezdeményezőkészséggel, önértékeléssel, önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok).
- Hívja fel a gyermekek figyelmét, adjon olyan ötleteket, hogy a környezetükben található különböző anyagokat (hulladék anyag, hullámpapír, dobozok, textíliák, stb.). egyszerű eszközöket hogyan tudnák felhasználni.

- Mintaértékű kommunikáció, az éppen aktuálisan csoportra és egyénre szabottan formálandó szokások, normák hangsúlyozásával, a szerepjátékba való bekapcsolódáskor az adott játszócsoportra hangolódó szerepformálás).
- Pozitív visszajelzések (játék közben elsősorban metakommunikációval jelezhető a látom, értem, fontos nekem, örülök, hogy jól érzitek magatokat, játék után esetleg az ötletek befogadására, közös eszközkészítésre, játékokkal való bánásmódra, rendrakásra vonatkozóan szóbeli értékelés is elhangozhat).
- A megfelelő csoportléggkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális - interkulturális szemlélettel.
- Szoros együttműködés az óvoda nem pedagógus dolgozóival és a szülőkkel.
- A közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálása, a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképeség erősítése (épületen belüli és udvari játék folyamatosan fejlesztett szabályai – ezekre utaló jelzések) különös tekintettel a konfliktus helyzetek megoldási lehetőségeire.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek életkoruknak, élményeiknek, szükségleteiknek megfelelő játékot választanak;
- játékaik legyen kitartó, elmélyült;
- önálló, kezdeményezőkésséggel válasszanak anyagot és eszközt az adott tevékenységhez;
- kapcsolódjanak be közös játékba;
- képesek legyenek a szocializáció szabályait betartani, egyezkedés, választás után fogadja el társai javaslatát;
- hozzanak létre egyszerű modelleket;
- kapcsolódjanak be képességfejlesztő, logikai gondolkodást igénylő játékokba;
- legyenek képesek szabályjátékok megtanulására;
- mozgásos játékokban érvényesüljön az egészséges versenyszellem.

*„A gyermekkorok két tündérvilága van:
a cselekvés síkján a játék, szellemi síkon a mese.”*

6.2. Verselés, mesélés

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Beszélővé és olvasóvá nevelés első lépéseit a gyermek spontán és játékos módon teszi meg. Fontos számunkra, hogy megismerjük a gyermekek igényeit, és azt a hatást, amit a vers, a mese kivált belőlük. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermek mentális egészségének elmaradhatatlan eleme.

Az óvodás korosztály az előszót szereti hallani, mert azt élvezzi és érti igazán, a beszéd mögöttes metakommunikatív hálója miatt. Az irodalomnak abból az ágából választunk, ami eredetileg is az anyanyelvi szájhagyományban, szóbeliségben keletkezett és élt tovább, s olyat, ami motívumkincsét, szerkesztési szabályait, nyelvét tekintve megfelel a gyermekek életkori igényeinek. A magyar népmese, népi mondavilág, és népköltészet mellett az értékes klasszikus és kortárs műveknek egyaránt helye van.

A nap folyamán bármikor és bárhol, ahol lehetőség és igény van rá, fontosnak tartjuk, hogy a mindennapos mesélés legyen a természetes. Az óvodás korú gyermek életkorának legmegfelelőbb irodalmi műfaj: a vers és a mese. A verselés és a mesélés élmény a gyermek számára.

A nemzeti, etnikai, kisebbségi és migráns gyermekek számára a mese-vers tevékenységeken keresztül is biztosítsa az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal, ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotban eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A mesélés a kommunikációs képességfejlesztés legfontosabb eszköze. Feladatunk, hogy visszaadjuk óvodásainknak a mesehallgatás és a mondókás-verses együttjátszás örömét, a csak nekik szóló, színesen, átéléssel, a felnőttel együtt közösen elképzelhető mesét, játékhoz illő mondókát, verset.

A mese, a vers a szó varázsa, csak ott élhet, ahol a gyerekek egyébként is szót értenek egymással. Sikeréhez egymásra figyelő beszédviselkedés, érzelmi összehangolódás szükséges. A vers-, és mesehallgatáson való részvétel a gyermekek számára mindig önkéntes. Ők döntenek el, hogy mikor akarják csak játék közben, távolról hallgatni a mesét, és mikor akarnak közvetlenül is részesei lenni a kezdeményezésnek.

Az irodalmi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás sokféle tevékenységhez spontán kapcsolódik. Ez a kezdeményezett helyzet választható, vagy az egész csoport számára felajánlott tevékenység pl.: a pihenés előtt elhangzott mesehallgatás. Helye van óvodáinkban a helyi szólásoknak, közmondásoknak, dramatikus népszokásoknak, melyek természeti jelenségekhez is kapcsolódnak.

A székhelyen hagyomány, hogy egy-egy ünnepkörhöz, jeles nap alkalmával mesemondót hívunk, vagy a kollégákkal mesét adunk elő.

Tagóvodánkban már hagyomány, hogy havonta egy alkalommal mese délelőttöt tartanak az óvodapedagógusok.

Fontosnak tartjuk :

- a versek, mesék helyes arányának megválasztását;
- a versek, mesék komplexen (hangulatban, témakörben) kapcsolódjanak az ismeretszerzési tevékenység tartalmához pl.: évszakok, énekanyag, ünnepek és egyéb aktualitások;
- a gyermek saját vers – és mesealkotásának elősegítését, a megfelelő motivációs légkör megteremtését;

- lényeges a gyermek saját vers –és mesealkotása, annak ábrázolással és/vagy mozgással történő kombinálása, mely az önkifejezés egyik módja;

A mesélés játékidőn belül történik, így a gyermekeknek ismerniük kell a csoportban lévő mese alatti szabályokat, szokásrendszert (pl. mese-párna, gyertyagyújtás, lámpaoltás, furulyaszó).

Törekednünk kell arra, hogy meséléskor előadásmódunkra a helyes hangképzés, hangsúlyozás, hanglejtés, hangszín, helyes beszédtempó megválasztása, szabályos mondatszerkesztés, mondatfűzés, nyelvhelyességi szabályok betartása legyen jellemző.

A mindennapi mesék hatására nő a gyermekek bábozó és dramatizáló kedve, melyet elősegít az óvodapedagógus bábjátéka is. Ez jótékony hatással bír a szorongásos, gátlásos, visszahúzódó gyermekeknél is, akik megfeledkeznek gátlaikról, felszabadultan merülnek el bábozás közben egy-egy szereplő személyében. A mesék dramatizálása komplex tevékenység, mely integrálja a különböző művészeti ágakat.

Az élőszót tartjuk a legfontosabbnak, ezért audiovizuális eszközöket ritkán használunk mesélések alkalmával. Diavetítésnél az igényesen kivetíthető filmeket választjuk, és ennél is szem előtt tartjuk a gyermekek életkori sajátosságait, amelyek a minőségre és a mennyiségre is egyaránt vonatkoznak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- szeretik, igénylik a vers, mese, mondókázás élményét;
- gazdagodik szókincsük, kifejezőkészségük, képesek néhány mondatban gondolataikat közölni, rövid történeteket, meséket elmondani, kitalálni;
- játék közben a gyermekek odaillő szövegeket, rigmusokat mondanak;
- egy-egy ismert mesét szívesen báboznak, dramatizálnak, rajzolnak, maguk is segítenek a vers- és mesemondás légkörének, feltételeinek kialakításában;
- figyelmesen, csendben végighallgatják a verset, mesét, arcukon, viselkedésükön tükröződnek a belső képzeleti képek jelei;
- a versben, mesében elhangzottakról beszélgetnek, a mesehőssel történt dolgokat beleviszik játékukba;
- a folytatásos mesék, verses mesék szálait össze tudják kötni;
- az átélt élmények alapján erősödik énképük, a közösségi hovatartozásuk, hazafiasságuk;
- különválasztják a realitást a mese világtól;
- a mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

*"Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud:
játékot, zenét, örömet.
De hogy mit fogad el, azt bízunk rá.
Csak az a lelki táplálék válik javára,
amit maga is kíván."
(Kodály Zoltán)*

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodánkban folyó zenei neveléshez a mondókákat, énekes játékokat a magyar gyermekjáték hagyományból és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokból merítjük. A zenei képességfejlesztést segítő szakkönyvünk **Forrai Katalin: Ének az óvodában**, amely mindannyiunk számára hasznos segítséget nyújt.

Az anyag kiválasztás fontos szempontja, hogy a szűkebb haza (Mezőföld, Sárrett) népi játék – és tánc anyaga kapjon elsődlegességet. A helyi hagyományok megismerése után lépünk ki távolabbi tájegységek felé.

Úgy alakítjuk a gyermekek egész napi tevékenységét, hogy a nap folyamán bármikor szerezhessenek zenei élményeket. Az elmélyült, tartalmas játék is lehetőséget nyújt éneklésre. Pl.: lakodalmas játék, színházas játék, utazás, közlekedési játék, építés, konstruálás, szabályjáték, papás-mamás játék, stb. De bármilyen tevékenységben (pl.: varrás, festés, mintázás, hajtogatás, kerti munka, születésnap ünneplése, kirándulás, bábozás) énekelgethetnek, ugyanakkor zörejeket, zenei hangokat is hallanak. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy igazi örömforrássá váljon az éneklés.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik a zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Olyan légkört biztosítunk, melyben adott a

lehetőség arra, hogy a gyermekek énekelhetnek, táncolhatnak, „zenélhetnek” a nap folyamán bármikor.

Életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve megfelelő hangterjedelmű, ritmusú dalanyaggal ismertetjük meg a gyermekeket, fejlesztjük zenei képességeiket (ritmusképzés, hallásfejlesztés). Tisztán, megfelelő hangmagasságon, jó ritmusban élményszerűen énekelünk, zenélünk.

Biztosítjuk a más tevékenységekkel való komplexitást. Fokozott gonddal, szeretettel, türelmes munkával irányítjuk a gyermekek zenei tevékenységét, növeljük ének és zene iránti fogékonyságukat.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében azért van különösen nagy szerepe a zenének, mert általa a személyiség olyan rétegei, olyan részei is megérinthetők, amelyeket a szavak nem érnek el. A zene elemei, a ritmus, a dallam, a dinamika, a tempó, a forma, a tánc, mind nonverbálisan fejtik ki fejlesztő hatásukat. A közösen játszott, elmutogatott gyermekjátékdalok, körjátékok, a néptáncsal való ismerkedés közösségi élményt jelentenek.

Három fontos területen valósítjuk meg a gyermekek zenei fejlesztését:

1. Hangszerekkel és ritmusokkal való ismerkedés

A gyermekeket nap, mint nap körülveszik olyan egyszerű tárgyak, amelyek kiválóan alkalmasak hangkeltésre. (Pl.: termények, kavicsok, ágak, kanalak, dobozok, különböző anyagú edények.) Lehetőséget nyújtunk a tapasztalatszerzésre a hangok önálló létrehozásához. Gazdagítjuk ritmusfejlesztésre szolgáló eszköztárunkat magunk gyűjtötte és készítette természetes anyagokból (pl.: mákgubó, dísztekercs, cserépedényből dob, nádsíp, pásztortáskából csörgő, stb.).

Megismerkedünk népi hangszerekkel, népi jellegű táncmozdulatokkal, melyekkel igyekszünk gazdagítani ünnepeinket is.

2. Népi mondókák, dalos játékok

A népi gyermekjátékok egyszerű, természetes, játékos mozdulatait, táncos formáit használjuk fel arra, hogy gyermekeink szabadon kifejezhessék zenei vágyaikat.

Forrai Katalin kiválóan összegyűjtötte a népi hagyományokra épülő, nemzeti kincsünk megőrzését tartalmazó zenei anyagot:

- felnőtt játéka gyermekkel,
- altatók, arc-, kéz- és lábjátékok,
- lovagoltatók, kiolvasók, játékokra hívók,

- körjátékok: guggolás, kergetők, felelgetős, szerepcserés, kifordulás, lakodalmas, párválasztós, kapus-hidas játékok, csúfolók.

3. Zenehallgatás

A zenehallgatásra olyan magyar népdalt, hangszeres népi, mű- és kortárs zenét választunk, amelyek ízlésformálóak és közvetlen zenei élményként hatnak. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek belülről fakadó késztetesként önként, szívesen énekelnek, örömmel játszanak dalos játékokat és népi gyermekjátékokat;
- a tanult mondókákat megfelelő beszédritmus szerint mondják;
- egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is;
- megkülönböztetik a zenei fogalompárokat;
- belső hallásuk fejlődik, képesek dallambújtatásra, hangok utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére;
- felismerik a dalokat, dallamokat dúdolásról, hangszerről;
- érzékenyek a természet és a környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt;
- megismerkednek néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásának módjával;
- dalok és mondókák ritmusát – belső hallás alapján – éneklés nélkül is képesek összekapcsolni;
- megismerkednek egyszerű táncos mozgásokkal (dobbantás, koppantás, páros forgás, csárdáslépés, kilépés, átbújás, kifordulás, párválasztás);
- dalokhoz egyszerű játékokat, mozgást kitalálnak – improvizálnak;
- a bemutatott élőzenét, népdalokat, műzenei, kortárs művészeti alkotásokat, más népek dalait, hangszeres muzsikát figyelmesen, érdeklődéssel hallgatják.

„Az élmény kapcsol minket a valósághoz.”
(Rajnai Nadinka)

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, az ábrázolás különböző fajtái, a népművészeti elemekkel, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az ábrázolás ösztönzése alkotó légkör, inspiráló környezet teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával élményt nyújt a gyermekeknek, teret biztosít érzelmeiknek, vágyaiknak, elképzeléseiknek. A gyermek önmagáról jelzéseket ad munkája által: kapcsolatba lép környezetével, a közös tevékenységekben szocializálódik, különféle technikákat tanul, melyeket más tevékenységeiben alkalmaz. Ismeretekkel gyarapszik; fejlődik finommotorikája, mozgása összerendezettebbé válik.

Az egész nap folyamán lehetősége van a gyermekeknek az ábrázoló, alkotó tevékenységek gyakorlására. Ehhez megfelelő helyet, elegendő időt és eszközt biztosítunk számukra. A színes ceruzát, a zsírkrétát, az agyagot vagy a gyurmát, a kézi munka kellékeit mindig birtokukba vehetik. A gyermekek tevékenységi vágyára építünk, figyelembe vesszük érdeklődésüket, fejlettségi szintjüket és egyéni sajátosságaikat.

Sokféle lehetőséget biztosítunk az élményszerzésre, ráirányítjuk a gyermekek figyelmét a környező természet szépségeinek meglátására. A gyermekek munkáit értéként kezeljük, felhasználjuk a közvetlen környezetünk szépítésére, ezáltal alakítjuk alkotásaik megbecsülésének igényét. Az együttnevelés érdekében megismertetjük a családokkal a gyermeki ábrázolás sajátosságait, értékeit. Közreműködésünkkel megtanulja a gyermek észrevenni a szépet, azt, ami esztétikus.

A gyermek számára maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a **kreatív** önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Ezt a tevékenységet a gyermek játéka előzi meg és követi, mintegy folyamatosságot, illetve folytonosságot biztosítva. Ez ösztönzőleg hat, tevékenykedésre serkent, a gyermek kitartóvá válik; fejlődik manuálisan, gondolataiban, érzelmileg.

Fontos momentum az anyagismereten és kézművességen túl a hagyományok ápolása és gyakorlása, azok megőrzése. A környezetünkben még élő és gyakorolt kismesterségek felkutatása, megismerkedés a kézművesség folyamatával, alkalmazása az óvodai ábrázoló

tevékenységben. Pl.: szövés-fonás szövőszéken, agyagozás – kerámiaégetés; kosárfonás, origami, stb.

Az óvodapedagógus feladata, hogy felfedeztesse a gyermekekkel az újrahasznosítás fontosságát és ismertesse meg őket újrahasznosítási technikákkal.

Adjon lehetőséget párhuzamosan végezhető tevékenységekre, melyekből a gyermekek szabadon választhatnak, kedvük és tehetségük szerint.

Az ábrázoló tevékenységeken keresztül megismertetjük és az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítjük a következőket:

- a térbeli tájékozódást,
- a komponálás képességét,
- a gyermek tér-, formai, színeképését,
- fantáziaviláguk gazdagítása,
- képi gondolkodásuk és kifejezésük fejlődését,
- szép iránti nyitottságukat és igényességük fejlődését,
- esztétikai érzékenységük alakítását,
- az anyagok természetének megismerését,
- megismerteti az egyszerűbb művészeti, népművészeti alkotásokkal,
- a tevékenységekkel a teljes személyiséget fejleszti.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Gondoskodjon a jó minőségű eszközökről, anyagokról; használja fel a gyermekek környezetében található természetes anyagokat (pl. rongy, kő, faágak, kavics, termések, stb.).

Fordítson külön figyelmet arra, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermekek is megtalálják a felajánlott tevékenységek között a képességeiknek megfelelő elfoglaltságot.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- önként és örömmel kapcsolódnak be és önállóan is kezdeményeznek ábrázoló tevékenységet;
- megismernek sokféle ábrázoló eszközt, és készségszinten tudják ezeket használni;

- formaábrázolásuk változatos, színhasználatuk gazdag, emberábrázolásukban megjelennek a részformák;
- téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők;
- mondanivalójukat a megismert technikákkal ki tudják fejezni;
- kialakul képi, plasztikai kifejezőképességük, térbeli tájékozódási képességük, szem-, kézkoordinációjuk, vizuális gondolkodásuk;
- fejlődik esztétikai érzékenységük;
- képessé válnak a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

*Dobd fel a labdát,
Fel-fel, s kapd el,
Itt a labda, hol a labda?
Fiú dobja, kislány kapja.”
(Kiss Dénes)*

6.5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, ezek együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akaratitényezőinek alakulását.

A mozgásfejlesztés tartalma:

- természetes mozgások,
- játékos mozgások,
- prevenciós gyakorlatok,
- szerekkel, kézi szerekkel végzett gyakorlatok,
- udvari felszerelések, terepviszonyok kihasználásával.

A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, **kooperatív mozgásos játékok** széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Kiemelten kezeljük azt, hogy a gyermekek minden évszakban naponta minél hosszabb időtartamon keresztül mozogjanak a szabad levegőn. Az évszakok adta lehetőségeket a szabadban mindenkor kihasználjuk.

A gyermekek mozgásigénye és készsége eltérő, ezért mindig az adott helyzetből kiindulva, a körülmények mérlegelésével a gyermek egészségi állapotának, képességének ismeretében támasztunk követelményeket, és megkeressük az adott gyermek optimális terhelésének mértékét.

Mikro csoportos illetve egyéni mozgásfejlesztés biztosítása a gyermekek eltérő fejlődési ütemét, egyéni sajátosságait figyelembe véve. A tornaszoba, és a mozgásfejlesztő eszközök maximális kihasználása a gyermekek fejlődése érdekében mindennapi szinten jelen van.

A mindennapos mozgásfejlesztést a gyermekek igényeinek figyelembevételével tervezzük.

A székhelyen és a tagóvodában, és a pusztáegresi telephelyen Mozgáskotta módszert is alkalmazunk, melynek eszközkészlete lehetővé teszi az egyéni képességeket is figyelembevevő differenciált feladatadást, ösztönző, és kreatív gondolkodásra készítve a gyermeket.

Mozgás – mozgásos játékok

A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a gyermek testi képességeinek, teherbíró-képességének, edzettségének fejlesztése, melyek felerősítik az egészséges életmódra nevelés hatását.

Feladatunk testi, cselekvő és feladatmegoldó képességük, ügyességük, állóképességük fejlesztése. Mozgáskultúrájuk, bátorságuk, fegyelmezettségük, kitartásuk erősítése.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- Mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi, formai és környezetismereti tapasztalatok szerzésére.
- A téri irányok és különböző formák bemozgásával fejlődik észlelése (alaklátás, formaállandóság).
- A testrészek, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük. A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztszatórnák és a fogalomalkotás fejlődését is.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelm, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.

Hatása a szociális képességek fejlődésére

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az „éntudat” fejlődését a „szociális én” erősödését. A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, **együttműködő és toleranciaképességük.**
- Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására. A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a levezetését, elviselését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik;

- mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban, ugrásban növekednek;
- cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak;
- ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni;
- szeretik és igénylik a mozgást;
- betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor;
- tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan elvégezni.

*„Az élet legőszibb, legigazibb foglalata a természet.
A fejlődéshez maga a természet adja meg
a megfelelő alapokat és feltételeket.”
(O. Decroly)*

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

Az ember maga is a természet része, ezért elengedhetetlen, hogy a természetet értő, szerető, és azzal harmonikusan együtt élő személyiség legyen. Földünk ma már veszélyben van. Ennek súlyát átérezve, megértve tűztük programunk legfontosabb feladatául a környezet védelmét és a környezettudatos magatartás kialakítását.

Óvodáskorban már megkezdődik a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva a környezettudatos életmódra nevelés, amely tovább erősödve végigkíséri őket életük folyamán. Környezetünk védelme nagyon fontos feladat, óvodáskorban pedig számos lehetőség nyílik arra, hogy a gyerekek észrevegyék, megtapasztalják ezt, és tegyenek érte, legyenek fogékonyak a környezeti problémákra.

Különböző feladatokon, tevékenységeken keresztül tanulják meg, miért fontos, hogy megóvjuk környezeti értékeinket, vigyázzunk környezetünk tisztaságára.

Ez a korosztály már „belenő” a szelektív hulladékgyűjtésbe, a természetes erőforrások alkalmazásába, az újrahasznosítás fontosságába.

A külső világ megismerése, mint tevékenységforma komplex egységet képez a többi nevelési területtel. Benne rejlik a gyermek mindennapi tevékenységében.

Már óvodáskorban el kell kezdenünk a környezetvédő, természetszerető ember személyiségének kialakítását. Ebben az életkorban teremtyük meg az érzelmi vonzódást a

természet iránt, s ekkor alakítjuk azoknak a szokásoknak a körét, amelyek szilárd alapot adhatnak a további életkorokra.

Az óvodai környezeti nevelés a gyermek és a természet kapcsolatát helyezi a tevékenység középpontjába. A környezeti nevelés maga az óvodai élet. „Ahogyan játszunk, reggelizünk, ebédelünk, pihenünk, hogyan érzünk, hogyan alakulnak emberi kapcsolataink, hogyan vigyázunk a vízre, az energiára, a csoportszobák tisztaságára, hogyan gondozzuk kisállatainkat” ez mind a környezeti nevelés.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A folyamatos megfigyelésre többek között a természeti jelenségek, növények fejlődésének változásai adnak módot. A természetben végbemenő folyamatokról, összefüggésekről önálló, és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a gyermek.

Az alkalmi megfigyelések, tapasztalati és élményszerzési lehetőségek száma nagy, melyeket igyekszünk kihasználni. Alkalmat teremtünk a gyermekek érdeklődéséhez igazodva is megfigyelésekre, így biztosítva a szükséges tapasztalati és élményanyagot a család és a természeti környezettel. Ismerje meg a családi, a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét. ***A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeiknek megfelelően ismerjék saját személyükkel kapcsolatos környezetüket, abban megfelelően tájékozódjanak, saját szintjükön alkalmazzák a megszerzett tapasztalataikat.***

A szerzett ismereteket a gyermek játékában felhasználja, gyakorolja, munkatevékenységeiben alkalmazza. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedési módokat. Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban. A világról szerzett tapasztalatok feldolgozása során sok alkalom kínálkozik a gyermekek gondolkodási képességének, nyelvi kifejezőkészségének, esztétikai érzékének fejlesztésére. Csukás István író gondolatait valljuk: „A gyermek még nem felejtette el a közös nyelvet, még vidáman és könnyedén tud beszélgetni fűvel, fával, felhővel, állatokkal.”

Az óvodapedagógus feladatai:

- a környezet tevékeny megismerésére alkalom, idő, hely, eszközök biztosítása, a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre;
- környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása;
- a gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés;
- a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartás formálás alapozása, alakítására,
- a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel,
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- a spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó;
- a megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása;
- a környezet megismerése során jusson matematikai tartalmú tapasztalat a gyermekek birtokába.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól.

Mindezek segítik a természeti ismeretek megalapozását, a környezetvédelmi tevékenységek megismerését, gyakorlását, a gyermekek viselkedéskultúrájának, a természethez és az emberi alkotásokhoz való pozitív viszonyának fejlesztését.

A külső világ megismerésének célja

- o olyan szokások, szokásrendszerek, környezetbarát, természetbarát viselkedésformák kialakítása, amely meghatározza a gyermekek és a környezetük kapcsolatát

- o a gyermekek életkoruknak megfelelő szinten minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből és tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését
- o a valóság felfedezése során olyan pozitív viszony, érzelmi kötődés alakuljon ki a természet iránt, mely nyitottá, érzékennyé teszi a gyermekeket, és megteremti a jövő számára a „természetszerető embert”.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodapedagógus formálja olyanná a tanulási környezetet, amely alkalmas a szociális kompetenciát növelő közvetett hatások kifejtésére. Fejlessze azokat a részképességeket és attitűdöket, melyek alapját képezik az egyén belső személyes harmóniájának és társadalmi beilleszkedésének egyaránt. E terület lényeges attitűdelemei az önbizalom, az öntudatos és környezetért felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás.

Az óvodapedagógus ébressze fel a gyermekekben a felfedezés, a tudás örömét. A helyi lehetőségekre építve vonja be a családokat a környezet alakításába, védelmébe. Ápolja a közösségre jellemző hagyományokat, a jeles napokhoz kapcsolódó népszokásokat. A külső világ megismerése segítse elő a szülőföldhöz való kötődés megalapozását.

Az óvodapedagógus kiemelt feladatának tekintse, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermekek képességeikhez mértén minél több ismeretet, tapasztalatot szerezzenek közvetlen természeti és társadalmi környezetükről. A fejlesztésnél a gyermekek már meglévő tapasztalataira, ismereteire, élményeire kell támaszkodni. Ehhez szükséges egy megértő, minden rezdüléseikre figyelő és közölni akarásukra azonnal reagáló és azt megfogalmazó környezet.

Építsen a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, tevékenységi és megismerési vágyára. Alakítsa ki a gyermekekben a környezet megismerése során a kulturált, biztonságos életvitel szokásait, a helyes viselkedési formákat, az érzelmi és erkölcsi viszonyokat. Fektessen nagy hangsúlyt a környezettudatos magatartás kialakulására már óvodáskorban, hogy a továbbiakban lehessen rá építeni. Segítse elő, hogy a gyermekek tevékenységek révén ismerjék meg a természeti környezetet: állatokat, növényeket, természeti jelenségeket.

A környezet szeretetére neveléssel közvetítse az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.

Környezetünk alakítása, gondozása

A csoportszobában nyugodt helyen természetsarok kialakítása, ahol elhelyezhetőek a gyermekek által gondozott növények és a közösen gyűjtött termények, magvak, kavicsok, kagylók.

Az udvaron lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermekek részt vegyenek a környezet gondozásában (levélsöprés, locsolás, hólapátolás). Az udvar erre kijelölt kertrészében lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek különböző növényeket ápolhassanak, figyelhessék fejlődésüket, és az így termesztett növényeket felhasználhassák (gyógyteák készítése).

A külső világ megismerésének tartalma

Programunk egyéni jellegét a hagyományos témajavaslatok feldolgozása mellett a helyi környezeti adottságok, helyi hagyományok, időjárások határozzák meg. Óvodánk négy csoportjában a kompetencia alapú programcsomag alapján dolgozva a tématervjavaslatok (tűz, víz, föld, levegő) kerülnek feldolgozásra, természetesen kiegészítve a helyi hagyományokkal, aktuális ünnepekkel.

Hagyományos témajavaslatok:-

- óvodai környezet
- Család
- Testünk
- Közlekedés
- Évszakok
- Növények
- Állatok
- Színek
- Felnőttek munkája
- Napszakok

A gyermekek és a természet szoros kapcsolatban vannak. Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységekkel bővítjük, melyek szervezési módjait a gyermekek igényeihez igazítjuk (kötött, kötetlen, mikro csoportban, kooperatív).

- az évszakok változásaiból adódó megfigyelések (időjárás, állatok, növények)
- környezetalakító munkák végzése (kerti munka, udvarrendezés természetsarok gondozása, ünnepi készülődés)
- termések gyűjtése

- rendszeres környezetmegismerő séták, lehetőség szerint kirándulások szervezése (szűkebb és tágabb környezet).

A természettel való kapcsolatot a következő jeles napokkal erősítjük:

Takarítási Világnap (szeptember 20.) Az óvoda külső és belső környezetének rendben tartására már kisgyermekkorban rá kell nevelni a gyermekeket.

Állatok Világnapja (október 4.) Az állatok a természet részei, ugyanúgy, mint mi emberek, ezért már kisgyermekkorban ki kell alakítani az állatok tiszteletét, védelmét.

(Alkalmi lehetőség: székhelyen állatok bemutatása (egyesületek meghívása Pl. kutyabemutató), fotókiállítás az aulában, kedvenc kisállatok, háziállatok kiállítása és bemutatása. Közeli kisállattartók, tanyák meglátogatása. Tagóvodában, telephelyeken: séta, vagy kirándulás olyan helyre, ahol a gyerekek közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek állatokról.

(Állatokról szóló mese, vers, ének.)

Víz napja (március 22.) Víz nélkül nincs élet. A vizek életét óvni kell. Ezzel oltjuk szomjúságunkat, növények fejlődését segíti, az állatok folyóból, tóból, forrásból isznak.

(Alkalmi lehetőség: kirándulás vízpartra, kísérletezés a vízzel, vizes játékok.)

Föld napja (április 22.) Megláttatjuk az ember környezetalakító hatását, a szépséget, amely alkotni képes, de rádöbentjük a gyermekeket arra is, hogy az ember hogyan csúfítja el a természetet. (Alkalmi lehetőség: faültetés, virággyondozás, veteményezés, kirándulás.)

Madarak és fák napja (május) Galambröptetés a székhely óvoda udvarán. Természetben járva figyeljük a fészekrakó, fiókáit etető, röptető madár életét. Kedvelt és újonnan felfedezett kirándulóhelyeinket felkeresve ügyelünk arra, hogy ne zavarjuk a madarak életét, felhívjuk a gyermekek figyelmét a védett növényekre. A természetvédelmi területek megismerése különleges ismeretek birtokába juttatja a gyermekeket.

Környezetvédelmi világnap (június 5.) Az óvodás, aki a természet és annak ismerete által gazdagabb lesz, vélhetően más szemlélettel közelít a környező világhoz.

*„Én remélem, hogy még ...
ki fognak kelni ama virágok, melynek magvait
... jó remény fejében elvetettem.”
(Tessedik Sámuel)*

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete. A gondolkodás fejlődésében fontos jelentőséget tulajdonítunk az önálló problémamegoldásnak. Ennek természetes módja a játékban, cselekvésben való megoldás, az adódó lehetőségek felismerésével és kihasználásával. Tevékenykedés közben megvalósíthatóak a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, megértés, problémameglátás, problémamegoldás, konstruálás, ítéliképesség) fejlesztése.

A környezetvédő óvodában a kutató, kereső, kíváncsiskodó gyermekek már az óvodába lépéstől kezdve találkoznak a számolással, megismerkednek matematikai fogalmakkal, ok-okozati összefüggésekkel, a logikus gondolkodással. A természetben gyűjtött tárgyakat raktározzák, csoportosítják, párosítják, megszámozzák, összehasonlítják, osztályozzák, elosztják, mérik. Játékosan különböző műveleteket ismertetünk meg velük, hagyjuk őket saját logikájuk szerint gondolkodni.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- a gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét, születési adataikat;
- különbséget tud tenni az évszakok között;
- ismerik a környezetükben levő jelentősebb épületeket és funkcióit;
- ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, környezetük növényeit és azok gondozását;
- ismerik az elemi szabályokat és a közlekedési eszközöket;
- felismerik a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítéliképességük, fejlődik tér, sík, mennyiségszemléletük;
- megkülönböztetik az irányokat és használják helyesen a névutókat;
- tisztelik a hagyományokat;
- kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

Néphagyomány-ápolás, népszokások és Jeles Zöld Napok

Az óvodai nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyermekek is megtalálják benne a szépséget, az örömet és a követendőt. A néphagyomány-ápolás a különböző tevékenységformákban is jelen van. A jeles napokat egy hosszabb előkészület vezeti be, amelyhez az óvodapedagógus folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységeket.

A hagyományok ápolása közben az együttjátszás, az együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszik a várakozás időszakát. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

- a népmese napja
- Mikulás
- anyák napja, születésnapok csoportokban
- gyermeknap - családi nap
- Ballagás (székhelyen, Szent István úti telephelyen)
- Évzáró (tagóvodában, Hatvani úti telephelyen)

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek:

- szüret (táncház, lovas kocsis felvonulás mindegyik óvodában)
- tökfesztivál: töklámpás készítés kiállítás és felvonulás (Székhelyen és töbörzsöki telephelyen)
- advent (gyertyagyújtás, adventi vásár mindegyik óvodában, hangverseny a székhelyen és a tagóvodában)
- lucázás
- karácsony, betlehemezés
- farsang
- kiszabás égetés (székhelyen töbörzsöki telephely)
- gyertyaszentelő (Mackó kiállítás, meseelőadás székhelyen)
- húsvét (tavaszi hangverseny a székhelyen) (Tagóvodában Kippkopp napok)

Nemzeti ünnepünk:

- március 15.
- június 4. A nemzeti összetartozás napja

Jeles zöld napok:

- Állatok világnapja – október 4.

- Komposztálás világnapja – október 10.
- A víz világnapja – március 22.
- A Föld napja – április 22.
- Madarak és fák napja – május 10.
- Környezetvédelmi világnap – június 5.

6.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenység a gyermeki személyiség fejlesztésének, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának fontos eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A munka jellegű tevékenység a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutat. Az óvodáskor végéig játékos jellegű marad, valamennyi tevékenységben részt vehetnek, fiúk lányok egyaránt.

Munka jellegű játékos tevékenység-az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet, a növény –és állatgondozás.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő, pozitív értékelést igényel.

A munkára nevelés célja

- Az önkéntesen, örömmel és szívesen végzett, aktív tevékenységre nevelés.
- Tapasztalatszerzés és a környezet megismerése.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök és készségek, képességek alakítása.
- Az önálló munkavégzésre, a kitartásra, a munka iránti tiszteletre, az egymás munkájának megbecsülésére nevelés.
- A gyermekek közötti baráti kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.

Az óvodapedagógus feladatai

Nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkör megteremtése.

A munkavégzés ütemében, tempójában való igazodás a gyermekhez, hogy egyéni tempójuknak megfelelően végezhesék feladataikat (lassú, gyors, időre, kiegészítő feladatok adása).

A gyermekek számára az életkorukhoz és erejükhöz mért munkalehetőségek megteremtése. A saját személyükkel kapcsolatos tevékenységek, és a társaikért végzett közös munka megismertetése a gyermekekkel. Tartalmilag gazdag és változatos feladatok nyújtása.

Testi épség megőrzésének biztosítása.

Életkoruknak megfelelő eszközök biztosítása, a várakozás elkerülése. A csoporttársakkal együtt, értük végzett munka megszerettetése. A gyermekek céltudatos figyelmének, kitartásának és önállóságának alakítása.

Az óvodás gyermekek munkajellegű tevékenységeinek megismertetése a családdal az együttnevelés érdekében.

A környezetvédelmi óvodában folyó munkajellegű tevékenységek

Az önkiszolgálás; Rendrakás illetve a rend megőrzése (csoportszoba, mosdó, öltöző, udvar), játékszerek tisztítása;

Ajándék készítése, csoportszoba díszítéséhez eszközkészítés, egyéni ötletek alkalmazása;

Segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, vagy egyéb munka;

Segítségadás a kisebbeknek az öltözködésben, vetkőzésben, és egymásnak minden olyan területen, ahol erre szükség van; Egyéb megbízatások teljesítése, üzenetek átadása;

Növények gondozásával és védelmével kapcsolatos munkák; Folyamatos növényápolás (ültetés, átültetés, öntözés, gyomlálás, kapálás); Évszakokhoz kapcsolódó munkák a kiskertben;

Tél végén magvak ültetése, csíráztatása; A természetsarok változtatása, gazdagítása az évszaknak megfelelően;

Környezet rendezése (lenyírt fű gereblyézése, elhordása, őszi levelek felsöprése, hólapátolás);

A környezetükben lévő élőlények védelme, megóvása; Gyűjtőmunka elvégzése (termések elhelyezése, rendszerezése); Madáretetők elhelyezésében való részvétel, a madarak élelméről való gondoskodás.

Naposi munka és egyéb munka:

Étkezéssel kapcsolatos tennivalók:

Az étkezéshez szükséges eszközök előkészítése, terítés, az ételek kiosztása, étkezés után rendrakás.

Terem- és udvarrendezésben való részvétel (játékok, eszközök, fektetők előkészítése, elrakása; öltöző, mosdó használat utáni rendbe tétele).

Különböző foglalkozási eszközök kiosztása, elrakása.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére

- Szívesen vállalnak, és örömmel végeznek saját maguk és társaikkal kapcsolatos munkákat.
- A megbízatásokat pontosan teljesítik.
- Felismerik a segítségadás lehetőségeit.
- Megismerik a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok helyes használatát.
- Gondozzák, óvják a környezetükben lévő növényeket, állatokat.
- a gyermekek képesek szükségleteiknek megfelelően, önállóan ellátni magukat (öltözködés, önkiszolgálás);
- minden olyan területen segítenek, ahol erre lehetőséget biztosít az óvodapedagógus;
- a naposok feladatai folyamatosan bővülnek;
- differenciált feladatokat adunk egy-egy gyereknek vagy gyerekcsoportnak, melyek megoldási módjait önállóan elvégzik;
- szívesen segítenek az óvoda rendjének, tisztaságának fenntartásában.

*„Akit szeretünk, attól tanulunk - azt tanuljuk meg igazán
képességgé érlelhetően, amit szeretünk.”
(Vekerdy Tamás)*

6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Programunk gyermek centrikus szemléletének szellemében olyan optimális feltételrendszert, légkört biztosítunk, hogy a gyermekekben kedvet ébresszünk az örömteli tanuláshoz, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Elsősorban a gyermekek életkori sajátosságaira, fejlettségi szintjére, motiváltságára támaszkodva, a tanulást támogató környezet megteremtése során tesszük lehetővé a spontán és szervezett tevékenységekben megvalósuló tanulást. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

A tanulási folyamatban teljeseznek ki a gyermekek kompetenciái, készségei, képességei és tanulási attitűdje. Így ez együtt biztosíthatja az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését, a differenciálást, a biztonságos érzelmi légkört, a játék elsődlegességét, valamint az óvodai szokások, normák elfogadását.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, **felfedezés** lehetőségének biztosítása, **kreativitásának** erősítése.

Az óvodai tanulás elsődleges célja a gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével.

Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönülnek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak.

A gyermekek sokoldalú tevékenységek közben, személyesen átélt **tapasztalatszerzésben, felfedezésben** vesznek részt, amelyek főként természetes élethelyzetekben, életszerű, a gyermeki érdeklődésre épülő **problémaszituációval** fejleszthetők, problémamegoldó képességük erősíthető. Az óvodai ismeretszerzés mindvégig a játék motivációs bázisára épül. A **cselekvéses tanulás** folyamatában a szabad légkör biztosításával valamennyi kisgyermeknek lehetősége nyílik arra, hogy egyéni tulajdonságai alapján vegyen részt a folyamatban, önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kialakulását.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás tartalma

A gyermekek tapasztalataikat, ismereteiket szűkebb és tágabb környezetükből a felnőttek tevékenységeinek megfigyelése révén, azok elbeszéléseiből, a tömegkommunikációból és saját tevékenységeik közben szerzik. Ezek a tapasztalatok magukban foglalják azokat a magatartásmódokat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat is, amelyek éppen az óvodáskorban alapozhatók meg.

Programunkban a tanulás tartalma: az élő és élettelen világ, évszakok, ünnepek, környezetünk helyi hagyományai és a néphagyományok. Tervezésnél figyelembe vesszük, hogy a gyermekek milyen tapasztalatokkal rendelkeznek, s az újabbakat kapcsoljuk a már meglévőkhöz, fokozatosan bővítjük, mélyítjük tartalmát.

Az óvodai kompetencia programterv a hagyományostól eltérően a négy őselem (Levegő, Tűz, Víz, Föld) téma köré szervezi a tevékenységeket. A kompetencia alapú nevelés lehetőséget kínál nekünk a szemléletformálásra, az attitűdváltásra, a pedagógiai megújulásra.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag segíti a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését. A gyermekek életkori sajátosságainak, egyéni képességeinek figyelembe vétele a differenciált bánásmód alkalmazása nagy hangsúlyt kap a programcsomag alkalmazásával.

A mai kor kívánalmait figyelembe véve alkalmazzuk a kompetencia alapú programcsomag azon részeit, mely megvalósítható óvodánkban. A kompetencia alapú programcsomag egésze a kompetens személyiség alakítására, komplex fejlesztésére törekszik oly módon, hogy maga az

óvodapedagógus is kompetensen kezelhesse a programcsomag tartalmát, módszertanát. A programcsomag anyaga bármikor továbbfejleszthető, folyamatosan alakítható, alkalmas az egész életen át tartó tanulás megalapozására, úgy, hogy figyelembe veszi az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait, főbb tevékenységi körét.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek örömmel, pozitív érzelmekkel viszonyulnak a feladatokhoz;
- azonosulni tudnak a felnőtt által meghatározott feladattal;
- kialakul bennük az igény a sikeres problémamegoldásra;
- a szocializáció fejlettsége szempontjából segítik egymást, meghallgatják egymást, figyelnek egymásra;
- képesek saját tevékenységük ellenőrzésére, segítőkészséggel értékelik egymás megoldásait;
- rendelkeznek az iskolába lépéshez szükséges készségekkel, képességekkel, önfegyelmekkel.

7. Gyermekvédelem és esélyegyenlőség

A köznevelési törvény szerint: a gyermek mindenekfelett álló érdekének védelme és figyelembevétele egyik legfontosabb feladatunk. Már óvodába kerüléskor tájékoztatni kell a szülőt az óvodában folyó gyermekvédelemről, a gyermeket érintő támogatási kedvezmények törvényi vonatkozásairól. A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek ítéljük meg, jelezzük a gyermekvédelmi megbízottnak, aki felveszi a kapcsolatot a Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálattal, s más szakemberek segítségével közösen próbáljuk megoldani a családoknál kialakult problémás helyzetet. Jelzőrendszert működtetünk.

Kikre irányulnak a gyermekvédelmi feladatok?

- hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre
- a fejlődési problémával küzdő gyermekekre

- beilleszkedés, tanulási, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekekre BTM
- sajátos nevelési igényű gyermekekre SNI

Fontos feladatunk a gyermekek önbizalmának pozitív megerősítése, az együttműködés és a szeretetteljes, nyugodt légkör biztosítása. Közös családlátogatást végzünk a gyermekvédelmi felelőssel, hogy a tapasztalatok birtokában meg tudjuk ítélni, hogy az egyes családoknál milyen speciális segítségnyújtásra lesz szükség.

A gyermekekre fokozottan odafigyelünk, ami lehetővé teszi, hogy időben felfedezzük a személyiségfejlődési problémákat (nehezen nevelhetőség, testi, értelmi fejlődésben való elmaradás). A szükség szerinti esetmegbeszélések nagy segítséget nyújthatnak.

Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

Célunk a gyermekek védelme a családokban történő nevelés elősegítése, a hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet, megelőzése, enyhítése és megszüntetésének segítése.

7.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrálása óvodánkban

A köznevelési törvény lehetőséget ad arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését a többi gyermekkel együtt, az óvodai csoportban végezzük. Intézményünk nyitott, elfogadó, szeretetteljes, élményeket nyújtó környezetet biztosít a gyermekeknek, így a sajátos nevelési igényű gyermekek számára is. Befogadó intézményként a szülőkkel együttműködve kívánjuk együtt nevelni a többséggel a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, a tanulási, magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő, a kiemelkedő képességű gyermekeket.

A programunkban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelésünkben a **sajátos nevelési igényű** gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. Az együttnevelésnél nem számít, hogy kikről beszélünk, szociálisan hátrányos helyzetű gyerekekről, sérült gyerekekről, tehetséges gyerekekről, más érdeklődésű gyerekekről vagy arról a kisgyerekről, akinek éppen most válnak a szülei. Elfogadjuk, hogy a csoportjainkba járó gyerekek nagyon sokfélék. Nekünk pedig az a dolgunk, hogy mindezeket a gyerekeket megszólítsuk, hatékonyra, „éppen neki” megfelelővé tegyük az óvodát. Minden gyereknek – függetlenül adottságaitól, szociális környezetétől, esetleg sérülésétől – szüksége van a biztonságot nyújtó, szorongásmentes környezetre, ahol figyelembe veszik életkori és egyéni jellemzőit, szeretik és elfogadják.

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a különleges bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Igyekszünk olyan pedagógiai környezetet kialakítani, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik.

Óvodánk az alábbi különleges gondozást igénylő gyermekek fogadását tudja vállalni:

- hátrányos helyzetű (HH),
- halmozottan hátrányos helyzetű (HHH),
- beilleszkedés, tanulási, magatartási rendellenességgel küzdők (BTM)
- sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI):
 - a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
 - b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Célunk:

- a problémák minél korábbi felismerése,
- a sérült gyermekek eljuttatása a lehető legnagyobb fokú önállósághoz, önkiszolgáláshoz annak érdekében, hogy minél kevésbé szoruljanak külső segítségre,
- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a különleges gondozást igénylő gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a tanulási nehézségek megelőzése, enyhítése,
- gyermekeink képességeinek legoptimálisabb készségi szintre hozása az iskolába lépés pillanatára.

Feladataink:

1. Biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását szolgáló fejlesztő, segítő pedagógiai környezetet.

- Személyi feltételek:
 - felkészült óvodapedagógusok, nevelőtestület, (az érintett pedagógusoknak alapvető ismeretekkel kell rendelkezniük a sajátos nevelési igényű gyermek sérüléséről, a neveléshez szükséges eszközökről, módszerekről.)
 - sérülés specifikus gyógypedagógus

- kiemelt jelentőségű a szülői-, gyermeki közösség befogadó attitűdjének kialakítása, fejlesztése (szülői értekezleten, közös programok szervezésével),
- fejlesztő pedagógus segítsége a pedagógiai szakszolgálat révén,
- a feladatra felkészített dajkák, pedagógiai, gyógypedagógiai asszisztensek
- Csoportszervezés, befogadó közösség:
 - Inkluzív nevelési formában csoportonként maximum két fő sajátos nevelési igényű gyermeket fogadunk.
 - Vállaljuk, a gyermek beilleszkedésének segítségét az új közösségbe.
 - Nevelő munkánk tervezésének, szervezésének és megvalósításának folyamatában tekintettel vagyunk a sérült gyermek sajátos nevelési igényeire.
 - Tevékenységeinkben érvényesítjük a sérült gyermek habilitációjának, rehabilitációjának tartalmait, kiemelten kezeljük a szocializációs folyamatok fejlesztését a játék tevékenységen, de a többi óvodai tevékenységen keresztül is.
 - A törvények és rendeletek érvényesítésével mindent megteszünk a sérült gyermek sikeres integrációjának érdekében.
 - Folyamatos kapcsolattartásra törekszünk a szülőkkel, a gyermek együttnevelésében részt vevő szakemberekkel. Együttműködünk a gyógypedagógusokkal, a Pedagógiai Szakszolgálattal (tanácsadás, konzultáció, esetmegbeszélés, stb.).
- Tárgyi feltételek:
 - Gondoskodunk a szakemberek által javasolt speciális fejlesztő, és a mindennapi tevékenységeket segítő eszközökről
 - A fejlesztéshez logopédiai szobát, (tornaszobát) fejlesztő szobát biztosítunk.
 - Elkészítjük a szakvéleménynek megfelelő fejlesztőprogramot, feladatlapokat, szemléltető eszközöket.
- 2. Biztosítjuk a Szakértői Bizottság által előírt pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs és fejlesztőfoglalkozásokat.
- Habilitációs, rehabilitációs foglalkozások
- Fejlesztő foglalkozások, támogató tevékenységek
- A speciális foglalkozásokat egyéni vagy mikrocsoportos formában, egyéni fejlesztési terv alapján végezzük.
- 3. Vezetjük, kezeljük, illetve nyilvántartjuk az SNI gyermekekkel kapcsolatos dokumentációs rendszert.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek fejlesztési programja

Mozgásukban akadályozott gyermekek (Mozgáskorlátozott és halmozottan sérült mozgáskorlátozott)

A gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása. Az óvodában biztosítani kell - a gyermek állapotának megfelelően - az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai tevékenységek körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat. A tárgyi eszközökön kívül szakszerű segítségnyújtásra van szükség, mely általában az óvodapedagógusokra, esetenként a dajkákra, asszisztensekre hárul. A még nem elsajátított tevékenységeket el kell végezni a gyermek helyett, miközben új sémákat tanítunk egy-egy önkiszolgálási lépéshez. A szomatopedagógus, konduktor vagy gyógytestnevelő segítségével meg kell határozni, hogy mit tesz lehetővé a gyermek mozgásállapota, mi legyen a következő lépés, illetve mi az, amit egyáltalán nem lehet elvárni.

A sérült gyermekeket állandóan motiválni, készíteni kell a mozgásra, a helyváltoztatásra. A nehezebben járó gyermekek segítséggel használják a különböző mozgást fejlesztő – épületen belüli és udvari – játékokat. A felnőtt – gyermek és a gyermek – gyermek kapcsolatban tükröződjék a megértés, az elfogadás légköre, szeretetteljes megnyilvánulásokkal ötvözve. Az óvodapedagógus a speciális segítő szakembertől kap segítséget ahhoz, hogy a sérültekkel szemben megfelelő követelményeket állítson, az elvárásokat a helyes irányba terelje. Továbbá tájékozódik arról, hogy a gyermekek milyen tevékenységeket hogyan képesek elvégezni és mi várható a fejlődésük során. Ügyelni kell arra, hogy, az épek vigyázzanak sérült társaikra és a sérülés mértékétől függően a mozgáskorlátozott gyermekek is igyekezzenek alkalmazkodni társaikhoz.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a

gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodnunk kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Fejlesztendő területek

- Kommunikációs és nyelvi készségek
- Nagymozgás
- Finommozgás
- Kognitív készségek
- Önellátás és szociális készségek

A beszédfigyelmetlen/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ jogosult arra, hogy a szülő kérésére elvégezze a gyermek részletes vizsgálatát, és annak eredményeit írásos szakértői véleményben rögzítse.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex – az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Logopédiai egyéni fejlesztést a logopédus végzi. Valamennyi integráltan nevelt gyermek esetében ún. egyéni fejlesztési tervben határozzuk meg azokat a logopédiai és egyéb speciális fejlesztő tennivalókat, amelyek a sajátos beszédállapotból eredően a leghatékonyabbnak valószínűsíthetők.

Az autista, autisztikus gyermek

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autisztikus gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autisztikus gyermekek

szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember jelenléte szükséges.

A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.

Hallássérült gyermek

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket. Ösztönözzük a gyereket, de hagyjuk egyéni tempójában haladni. Mindezekkel a módszerekkel segítjük a hallássérült kisgyermek akarat tulajdonságainak, kitartásának, önállóságának, önbizalmának, önfegyelmének a kibontakozását.

Látássérült gyermek:

Egy gyermeket akkor nevezünk látássérültnek, ha látásmaradványa nem haladja meg az ép látás 33%-át. Az alig látó gyermek látásmaradványa 10% alatti.

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

A fejlesztés tartalmi eszközei:

Látásnevelés, a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.

A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.

Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.

A finommozgás fejlesztése

A gyengén látó gyerekek között gyakran találunk gyenge izomerejű, koordinálatlan mozgású, fejletlen kisgyereket. Ha a gyermek kevés fejlesztő foglalkozást kap óvodáskorában, nehezen fogja elsajátítani az írást, a helyes ceruza fogást, az olló, a vonalzó, körző használatát.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A fejlesztő gyakorlatok során a kézizmok erősítése, az író-rajzoló mozgás előkészítése folyik. Jól kell kiválasztanunk eszközeit: erős nyomatékot hagyó pasztellkrétával, vastag ecsettel vastag színes ceruzával dolgoztassuk.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, mesélés, verselés

A látássérült kisgyermek a tapintáson kívül főként hallására van utalva, ami különösen fejlett, kifinomult lehet. Ezért ezek azok a területek, amiben sikerélményhez lehet juttatni.

A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek fejlesztő programja:

- nagymozgások: utánzó mozgások, alapmozgások gyakoroltatás,
- finom mozgások: kézizom lazító gyakorlatok, térbeli-síkbeli tájékozódás a papíron,
- testséma fejlesztés,
- téri percepciók,
- látási percepciók: szem- kéz koordináció, alaklátás, formaállandóság, síkbeli sorozatok megnevezése helyes sorrendben, alak- háttér felfogás, vizuális memória, ritmus, időrendiség érzékelése,
- hallási percepciók: zörejek megkülönböztetése, hangutánzó gyakorlatok, beszédhanghallási gyakorlatok,
- tapintásos percepciók,
- figyelem, gondolkodás, emlékezeti funkciók: a megfigyelés, a figyelem, koncentráció, emlékezés, ill. gondolkodás mechanizmusának folyamatos fejlesztése,
- beszédképesség: megkésett beszédfejlődés megindítása, tiszta hangképzés, helyes artikuláció, légző technika javítása, szógyűjtés adott hanggal, szómagyarázat, szókincs bővítés, képolvasás-mondatalkotási gyakorlatok.

A magatartás zavarok terápiája (hiperaktivitás, figyelemzavar)

Jó hatékonysággal kezelhetjük mozgásterápiával, valamint kiemelten kezeljük

- a szülők és családok nevelési gondjainak segítése,
- egyéni képességekhez igazodó óvodai foglalkozások,
- Ayres terápia,
- zenére történő mozgásgyakorlatokat alkalmazunk.

Az együttműködés résztvevői

A pedagógus kapcsolata a szülőkkel

Fontos elvünk a szülő és az óvodapedagógus számára a „csak annyi segítséget nyújtunk, amennyi még éppen szükséges” betartása. A segítségnyújtás foka természetesen egy állandóan változó tényező, amit a szülőnek és az óvodapedagógusnak is folyamatosan érzékelnie kell. A szülőkkel való kapcsolattartás másik formája a segítő tanácsadás. Fontos, hogy önbizalmat adjunk a szülőnek, mert egy kiegyensúlyozott szülő többet ér önmaga és a gyermek számára is.

A gyógypedagógussal való kapcsolattartás

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlődését az óvodapedagógusokon kívül speciális szakember is figyelemmel kíséri, és a szakvéleményben meghatározott rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat biztosítja. Ezenkívül kölcsönös információs kapcsolat létesül az óvodapedagógusok és a gyógypedagógus között. Az együttnevelés mindennapi megvalósulásának és a gyermek eredményes fejlesztésének legfőbb feltétele az óvodapedagógus és a gyógypedagógus együttműködése. A megsegítés mértékét és típusát a gyógypedagógus szakembernek kell meghatároznia.

A csoporttársak szerepe

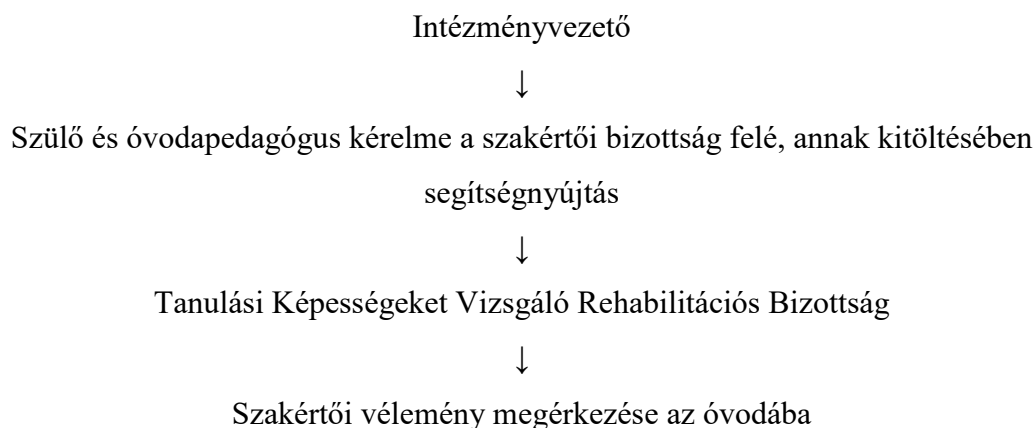
A közösségbe történő beilleszkedés szempontjából fontos a csoporttársak el- és befogadóképessége.

Sok múlik az óvodapedagógusokon, azon, hogy mennyire természetesen kezelik a csoport tagjaitól valamiben eltérő gyermeket. Minél kisebbek a gyermekek, annál természetesebb ez az elfogadás. Óvodásoknál szinte nem is merülnek fel problémák, magától értetődően fogadják be társukat. Az óvodapedagógus jó hozzáállása, a gyermek erős oldalainak tudatos felhasználása mellett – s különösen, ha módszertanilag a következetes differenciálás jellemzi egyébként is a munkát –, a gyermekek észre sem veszik, hogy társuk révén nap, mint nap az együttnevelés részesei.

A sajátos nevelési igény megállapítása érdekében tett lépések:

Óvodapedagógus jelzése





Egyéni fejlesztési terv

A tudatos és hatékony pedagógiai hatások lényeges feltétele az egyéni fejlesztési terv kidolgozása. Az integráltan nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szakmai feltétel e terv megléte, melyet a gyógypedagógus készít el. Erre építve, a gyógypedagógussal konzultálva készíti el az óvodapedagógus az egyéni pedagógiai tervet. Az egyéni pedagógiai terv mindig egy adott gyermek részére készül. Biztosítja a differenciálásra épülő, tudatos pedagógiai tevékenység fázisainak egymásra épülését, meghatározza a diagnosztikus mérések helyét és idejét, módot ad új fejlesztési célok megfogalmazására. Lényege abban rejlik, hogy az eredményeket felhasználva újabb célok kitűzésével és megvalósításával biztosítsuk a gyermek optimális fejlődését.

A folyamat lényege a környezeti feltételek illesztése a belső érési folyamatokhoz. Tehát egyik oldalon a gyermek áll a maga adottságaival, a másik oldalon az optimális fejlődést biztosító, tudatosan megtervezett környezet (pedagógusi kompetencia, módszerek, eszközök, együttműködés más szakemberekkel stb.). Lényeges, hogy kedvező tanulási tapasztalatokat nyújtson, s ezzel pozitív beállítódást, egészséges motivációt alakítson ki a tanulás iránt. Összegezve: a hatékony egyéni pedagógiai terv szervesen illeszkedik a nevelési programba, messzemenően a gyermek érzelmi-belső motivációjára épít, lehetőség szerint a gyermek spontán tevékenységéhez kapcsolódik.

7.2. Tehetséggondozás

„Zengő szó a gyermekekért” tehetségsegítő programunk alapján valósul meg az e téren különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése.

A tehetségigéret már az óvodáskorban megmutatkozik. Elengedhetetlen a gyermekekben rejlő lehetőségek kiaknázása szempontjából a tehetség korai azonosítása, gondozása és fejlesztése. Elsődleges módja a korai felismerésnek a gyermek megfigyelése a játékos tevékenységek alkalmával és a spontán játék szituációkban. A szakirodalomból ismert tehetségazonosításra alkalmas személyiségjegyek felfedezése után a szülőkkel történő beszélgetések is segítik a tehetségigéret korai felismerését.

Óvodáskorban az azonosítás szempontjából elsődleges a sokrétű tevékenységek biztosítása, hogy a gyermekek megmutassák, kipróbálják képességeiket, mert csak így derülhet ki, hogy mire képesek. Fontos felkínálni, megtapasztalni bizonyos tevékenységeket ahhoz, hogy a tehetség ne maradjon rejtve, hiszen mindenki tehetséges lehet valamiben. A Gardneri, és Ferku teszt alkalmazásával azonosítjuk a gyermekeket nagy csoportban, kiegészítve a megfigyelést, és az interjút.

A tehetségkonceptió meghatározása után kezdődhet a tehetséges gyermekek azonosítása, gondozása, majd fejlesztése. Azonosítás érdekében a szülők beleegyezésével kérelmezzük a pedagógiai szakszolgálat szakembereinek közreműködését, a gyermek szakértői vizsgálatát. A kiemelkedően tehetséges gyermek beazonosítása után, ha fejlesztéséhez szükséges, speciális végzettségű szakemberhez irányítjuk a gyermeket. (pl. zenepedagógus)

A tehetség felismerésében a pedagógusnak kulcsszerepe van. Fő feladata az, hogy felismerje az átlagon felüli képességeket, és egyéni módszerekkel fejlessze azokat.

Feladatunk, hogy a kisgyermekek számára olyan feltételeket, helyzeteket teremtsünk, amelyek arra inspirálják őket, hogy az anyagokat újszerűen használják, a megoldásokat sokféle, változatos utakon keressék. Fontos, hogy olyan ötleteket, eszközöket, lehetőségeket biztosítsunk a kisgyermek számára, mellyel segítjük személyiségük fejlődését.

A motiváció jelentős összetevője a tehetségnek, ugyanis a képességek bármilyen magas szintre is fejlődnek, e tényező jelenléte nélkül nem érhető el kimagasló teljesítmény.

Óvodáskorban, az óvodai foglalkozások során nagyon fontos vonzóvá tenni a különböző tevékenységeket a gyermekek számára. Ezen a területen is kiemelkedően fontos az óvodapedagógus személyisége. Teremtsünk lehetőséget a szabad önkifejezésre, ne az

eredményeket tartsuk mindig szem előtt, és olyan dolgokra motiváljuk a gyerekeket, amihez kedvük és tehetségük is van.

Célkitűzésünk: a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.

Feladataink:- felismerni a tehetséges gyermekeket

- ösztönözni, motiválni kreativitásukat
- segíteni őket a különböző helyzetekben
- a tehetséges gyermek erős oldalának támogatása

Óvodánkban a kreatív, tehetség ígéretes gyermekek fejlesztése két síkon történik:

- o óvodai csoportjainkban a napi tevékenységekbe ágyazva komplex személyiségfejlesztéssel
- o illetve kiscsoportos „tehetséggondozó” foglalkozások keretében,

A foglalkozásokat a helyi sajátosságokat is figyelembe véve szervezzük, érdeklődés, és igényfelmérés alapján.

Tehetségfejlesztő foglalkozásaink:

Székhelyen:

„Sajtkukac torna”

A mozgás és játék-, az óvodáskorú gyermekek természetes megnyilvánulásának központi pillére. Az élvezetes, játékos gyakorlatokon keresztül észrevétlenül fejlődnek a gyerekek szociális-, emocionális-, kognitív képességei, felfedezik a teret és az időt, miközben mozgásszabályozásuk és testi képességeik önmagukhoz és életkorukhoz képest ugrásszerű minőségi változást mutatnak.

A sajtkukac torna során prevenció, korrekció és tehetséggondozás valósul meg. A gyermekek szervezett keretben heti két alkalommal irányított foglalkozáson vesznek részt. A feladatok a gyermekek egyéni képességeinek és fejlettségi szintjének megfelelően átjárhatók, ami segíti a pszichés funkciók és fizikai képességek egyéni harmóniáját, a pozitív érzelmek átélését és ezzel a mozgásos aktivitás kialakulását.

A tevékenység célja:

- A mozgással fejlődik a gyermekek testi – és pszichikai sajátosságaihoz igazodva, a testi- és értelmi kondíciójuk.
- Annak elérése, hogy minden kisgyermek sikerélményhez jusson.

- A mozgás hasson a teljes személyiségre (mozgásos,- kognitív,- szociális,- speciális kompetenciák).
- A gyerekek szervezetének, testi képességeinek fejlesztése változatos eszközhasználattal, sokféle mozgáshelyzet megteremtésével.
- A gyermekek sajátítsanak el új mozgásokat, mely serkentse őket újabb és újabb mozgásos cselekvésekre.
- Óvodásainkkal a mozgás megszerettetése, mozgásuk fejlesztése,
- A mozgásos tapasztalatok bővítése gyakorlási lehetőségek biztosításával.

A tevékenység feladata:

- A nagymozgások, alapmozgások /téri orientáció/ fejlesztése
- A testséma /testhatárok érzékeltetése
- A nehezített járásfeladatok megoldása
- A szem-kéz és szem-láb koordináció /egyensúly/ kognitív funkciók begyakorlása
- Járás nehezített terepen: eltérő minőségű felületek, magasságok, alátámasztási felületek nehezítik a megoldást egy mozgássoron belül
- Járás, futás, ugrás, és ezek kombinációinak gyakorlása
- Állatutánzó mozgások gyakorlása
- Akadálykerülés
- Irányváltás gyakorlása

A tevékenység tartalma:

A gyermek nem passzív befogadója a környezeti hatásoknak, hanem aktív résztvevője saját fejlődésének. A gyermeki személyiségben egy belső motivációs rendszer működését erősítjük, ugyanis fejlődő önértékelési szükségletéből eredően vágyik a kihívásra, büszkeséggel tölti el újabb és újabb teljesítménye. Az ösztönző szabályozás módosító tényezői között figyelembe kell vennünk a gyerekek gátlásait, félelmeit, olyan külső-belső környezeti hatásokat (aktuális egészségi állapot, hangulat, társakkal való kapcsolat, ismeretlen közeg, stb.) amelyek módosítják a cselekvésre irányuló döntéseiket. A cselekvéssorozat komplex jellegéből következik, hogy a sikeres, cél szerinti végrehajtást több oldalról támogatjuk.

"Egy húron pendülünk"- népi játékok táncos foglalkozás az óvodában

A népi játékok remek lehetőséget nyújtanak a gyermeki világ kiteljesítésére, a vidám tréfás mozgásos játékokra, a szokások felelevenítésére. Óvodánk arra törekszik, hogy képességeiknek megfelelő fejlesztést kapjanak azok a tehetséges gyermekek, akik valamilyen

képességterületen, ének-zene, sport, kézműves, stb. ágba kimagasló érdeklődést, motivációt, alkotóképességet, gyors előrehaladást, kiemelkedő eredményeket mutatnak az óvodában.

A tevékenység célja:

- a 6 - 7 éves óvodás korú gyermekekkel megismertessük, megszerettessük a népzene és a néptáncot.

A tevékenység feladata:

- A tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a képességeik kibontakoztatása,
- a tehetségek gondozása és fejlesztése, az ehhez szükséges lehetőségek és feltételek biztosítása, kialakítása, fejlesztése.

A tevékenység tartalma:

A tánc, a dal, a játék aktivitást igényelnek. Mindenki táncol, játszik, nem passzív megfigyelőként van jelen, hanem szerves része az eseményeknek, formálója, megvalósítója.

A gyerekek mozgáskultúrája és tánc kultúrája fejlődésének elősegítésében legfontosabb feladataink közé tartozik a gyermekek ösztönös mozgásigényének kielégítése, a ritmusérzék fejlesztése, a harmonikus mozgás elősegítése - természetesen a gyerekek életkorának megfelelő anyag felhasználásával. A mozgásanyaggal az értelmi képességek, a térérzék, alkalmazkodó képesség fejlesztése, valamint esztétikai érzékének fejlesztése, érzelmi életének gazdagítása is jelentős feladat.

A gyermek személyiségét sokoldalúan fejleszti, alakítja az énekes-táncosjáték, olyan fontos élményeket biztosít a gyermekek számára, amelyek önszabályzó, önnevelő képességüket nagymértékben fejlesztik.

A népi gyermekjátékok mozgásformáinak variációi gazdag lehetőségeket nyújtanak a gyermekek zenei alkotó tevékenységének, alkotó képzetének és alkotókészségének fejlesztésére. A népi gyermekjátékok mozgás-, és táncformáinak a gyermekekkel való megismertetése jelenti a hagyomány őrzését, állandóságát és az új alkotásra való ösztönzést.

Résztvevők száma maximálisan: 25 fő (ha a jelentkezők száma meghaladja a megengedett létszámot figyelembe vesszük a gyermek életkori és egyéni képességeit az óvodapedagógusok véleménye alapján.)

„Csipp-csupp csodák” kézműves foglalkozás

Óvodánk alaptevékenysége részének tekinti a kisgyermekek tehetséggondozását, ahol vezető érték a gyerekek optimális fejlesztése, a differenciált foglalkozás-vezetés. Egy óvodai

tehetséggondozó program keretében szeretnénk a jó adottságú gyermekeket segíteni abban, hogy adottságaikból képességek alakuljanak.

A tevékenység célja:

- Vidám hangulatú, ötletgazdag alkotótevékenység alakuljon ki, ahol a gyerekek jól érzik magukat, szívesen vesznek részt a tevékenységekben, mely hozzájárul személyiségük harmonikus fejlesztéséhez.
- A gyerekek életkori sajátosságaiknak megfelelő játékos tevékenység során tapasztalatokat, gyakorlatot szerezzenek, fejlődjön **térérzékelésük, szín- és formaérzékük, kézügyességük**, erősödjön **önbizalmuk**, teret kapjon **kreativitásuk**.

A tevékenység feladata

- A gyermekeknek állandó alkalmat adjon fantáziájuk, képzeletük, kézügyességük vizuális kifejezésére.
- A különböző tevékenységek során az egyes technikákkal ismerkednek, és lehetőségük van azok önálló alkalmazására.
- Javasolt létszám maximum: 10-12 fő

„Varázsköpeny” báb és drámajáték foglalkozás

A gyerekekkel kalandozunk a mesék világában. Megismerkedünk különböző bábfajtákkal: síkbábokkal, kesztyűbábokkal, ujjbábokkal, egyszerű marionettekkel. Játsszunk asztali bábszínházat, paraván mögé bújunk, és együtt mozgatunk óriásbábokat. Közös felfedezzük, hogy a használati tárgyak is életre kelhetnek és szerepet játszhatnak. Sőt bábozhatunk termésekből készített bábokkal is, csak engednünk kell szárnyalni a fantáziánkat. Az árnyjáték rejtelseit is megízlelhetik a gyerekek. A bábozás mellett drámás közösségépítő játékok segítségével igyekszünk egymást jobban megismerni. Gyermekeket tanulunk utánzó mozgással kísérve. Ujjgyakorlatokkal tornáztatjuk a kezünket, hogy a bábok finommozgása biztosítva legyen. Nyelvtörő mondókákkal, artikulációs gyakorlatokkal segítjük a beszédfejlődést. Helye van a szöveges és mozgásos improvizációnak. A dramatikus elemeket is tartalmazó előadásmód, és a bábjáték ötvözése biztosítja a színpadi mozgás, és előadói képesség fejlesztését. A művészetek

összessége jelen van, megjelenik a vizuális terület, a zene, a mozgás, egymást kiegészítve, és erősítve a kortárs irodalom, és a népi mese- és mondavilág megismerésével.

A tevékenység célja: valósuljon meg a gyermekek harmonikus személyiség fejlesztése komplex művészeti eszközök segítségével. A mese- vers varázsa lehetőséget ad az önkifejezés, és empátiás képességek fejlesztésére, a kultúra iránti fogékonyság megteremtésére.

A tevékenység feladata: empátia, tolerancia, segítőkészség, kreativitás, kommunikációs készség fejlesztése. Memória fejlesztés, a gyermeki fantázia kibontakoztatásának biztosítása, kreatív gondolkodás fejlesztése, anyanyelvi képességek fejlesztése, önkifejezés fejlesztése.

A foglalkozásra az óvodapedagógus által javasolt gyermek jelentkezhet a szülő egyetértésével.

Résztevők maximális létszáma: 10 fő

LÜK táblajátékok logikai gondolkodást fejlesztő foglalkozás

A tanuláshoz legfontosabb képességek fejlesztéséhez, játékos feladatokkal segíti a gyermekeket.

Célja: a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

A figyelemfelkeltő képek pontos megfigyelése, összehasonlítása és egymáshoz rendelése által - a különböző témakörökben - a gyermekeket sikerélményhez juttatva hatékonyan fejleszti.

A játékos fejtörők összetettségük révén jelentős mértékben járulnak hozzá a bal, illetve jobb agyféltekéhez köthető készségek és képességek összehangolt fejlődéséhez. Okoskocka eszköz készlet alkalmazásával is fejlesztjük a gyermekeket.

A foglalkozásra az óvodapedagógus által javasolt logikai gondolkodásban átlagfeletti képességet tanúsító gyermek jelentkezhet a szülő egyetértésével.

Maximális résztvevők száma a tevékenységen heti 1 alkalommal: 5 fő

„Kis felfedezők” természetkutató foglalkozás

A „ kereső, kutató, bogarászó” 5-6 éves korú gyermekekből áll a csoport.

Célja:

- a természet és az élőlények iránti szeretet elmélyítése, az aprólékos megfigyeléssel, kutakodással.

- a természet csodáinak felfedezése és felfedeztetése
- a természetet védő-óvó szemlélet kialakítása a gyermekekben.

Feladat: a közvetlen természeti környezet felfedezése

- óvoda területe, közeli rét, parkok.

Heti rendszerességgel kutakodnak a gyermekek. Határozó segítségével azonosítjuk a növényeket, rovarokat, gombákat. Növénygyűjteményt készítünk. A tematika az évszakhoz igazodik.

Létszám 5-6 fő gyermek.

Az óvodapedagógus ajánlásával a természet iránt fokozottan érdeklődő gyermek a szülő egyetértésével kerül a csoportba.

Tagóvodában:

Az „**Okos(ka)**” olyan játékos tevékenység, amely a fejlesztő kockajáték család (eszközkészlet) játékaival, a részt vevő gyermekek számára gazdag, játékos feladathelyzeteket teremt.

Cél:

- fokozatosságra törekvéssel a játékoság biztosítása
- az önálló játék mellett a gyerekek 2-3 fős csoportokban is tudjanak játszani a kockákkal
- a gyermekek és a gyermekekkel játszó felnőttek maguk is ismerjenek fel és valósítsanak meg játéklehetőségeket
- vidám, önfeledt, „tudatosan játékos” együttlét biztosítása a részt vevő gyermekek számára
- a gondolkodás fejlődésének változatos formában történő biztosítása.

Fontos a gyermek spontán érdeklődése a logikai játékok iránt.

Résztvevők száma maximálisan: 10 fő

„Eszterlánc” foglalkozás népi Játékok 5-6-7 éveseknek

- A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában

A tevékenység célja

- A gyerekek egész személyiségének fejlesztése a ritmuson, a dalokon, a közös játékokon keresztül.
- A tánc előkészítése mozdulattípusokon keresztül: forgás, ugrás, szökellés párosan is tempó-, és irányváltással.
- Tehetséggondozás, hagyományápolás.

A tevékenység feladata

- Esztétikai élménynyújtás, feszültség levezetés, sikerélmény nyújtás, ismeretbővítés külső világunkból az állatokról, növényekről, emberekről, tárgyakról, formákról.
- Figyelem, ritmusérzék, testséma, oldaliság, problémamegoldó képesség, énekhang, hangterjedelem, emlékezet, mozgáskoordináció, gyorskoordináció, egyensúlyérzék, nagymozgások, téri tájékozódás, együttműködő készség, szabálytudat fejlesztése.

A tevékenység tartalma

- Ritmusjátékok: mondókák, kiszámolók
- Népi dalos, táncos játékok: kör-, kapus-, vonulós-, fogyó-gyarapodó-, páros játékok
- Népi mozgásos játékok: fogó-, futó-, ügyességi játékok
- Játékos táncmozdulatok: térdrugózás, testsúly áthelyezés, vonulás, guggolás, dobantás, sarokkoppintás, helycsere, oldalzáró lépés, záró lépés előre-hátra, páros kézfogások, különböző kézgesztusok, forgások, ugrások, szökellés

Résztevők száma maximálisan: 25 fő (ha az önkéntes jelentkezők száma meghaladja a megengedett létszámot figyelembe vesszük a gyermek életkori és egyéni képességeit az óvodapedagógusok véleménye alapján.)

„Mesekuckó”- báb és drámajáték foglalkozás

Tehetséges gyermekeinknek meseovi foglalkozásokat szervezünk heti egy alkalommal. Melyen légző-, arc-, ajak-, nyelv-, hallásfejlesztő, szókincsbővítő játékokat játszunk, bábozunk, meséket dramatizálunk.

A meseovi a mese, a bábjáték, a dramatizálás megszerettetésén túl lehetőséget ad a tehetséges gyerekeknek a továbbfejlődésre. Játék, mese, bábozás közben fejlődik a gyerekek anyanyelvi kultúrája, verbális kifejezőkészsége, kreativitása, képzelete, valamint érvényesül a játékok közösségteremtő hatása is. A kiemelkedő képességekkel rendelkező gyerekek jelentkezése mellett mindig adott a lehetőség a sajátos nevelési igényű gyerekek részére is.

A tehetséges gyerekek fejlesztése és a sajátos nevelési igényű gyerekek személyiségének kibontakoztatása során a gyerekekben olyan készségek (empátia, tolerancia, segítőkészség,

kreativitás, kommunikációs készség) alakulnak ki, amelyekre a gyerekeknek az életben nagy szükségük lesz.

A foglalkozáson résztvevők száma maximum: 15 fő

Labda-ovi

Hetente egy alkalommal labdaovit tartunk az érdeklődő középső és nagycsoportos gyermekek számára. Az óvodapedagógusok ezeken a heti mozgásos tevékenységeken figyelemmel tudják kísérni a gyermekek mozgását, felfigyelhetnek a tehetséges gyermekekre.

A labda a mozgás-koordináció fejlesztésének alapvető eszköze. Fejleszti az egyensúlyérzéklet, a ritmusérzéklet, kombinációs készséget, térbeli tájékozódási képességet, szem-kéz koordinációt, szem-láb koordinációt.

Fejleszti a motoros képességeket (erő, gyorsaság, állóképesség) is.

Az óvodás és kisiskolás korban az érzelmi motiváció meghatározó a mozgástanulásban, ezért ebből a szempontból is kiváló szer a labda, hiszen ezt a tornaszert szinte minden kisgyerek szereti.

A foglalkozásokat a következők szerint csoportosítjuk:

- állóképességet fejlesztő gyakorlatok
- combizmot fejlesztő gyakorlatok
- egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlatok
- hasizmot fejlesztő gyakorlatok
- hátizmot fejlesztő gyakorlatok
- légzőgyakorlatok
- mobilizáló gyakorlatok
- mozgáskoordinációt fejlesztő gyakorlatok
- nyújtógyakorlatok
- talpboltozatot erősítő gyakorlatok
- tartásjavító gyakorlatok
- a vállöv és a kar izmait erősítő gyakorlatok

Részt vevők maximális létszáma: 20 fő

Telephelyeken:

Töbörzsöki telephelyen:

„Ügyes kezek” képességfejlesztő kézműves foglalkozás, amely segíti a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek a kibontakoztatását és fejleszti a gyermekek személyiségét. A

kézműves tevékenységek által fejlődik a gyermekek vizuális gondolkodás- és problémamegoldó képessége.

Tevékenység célja:

- Óvodánk Zöld Óvoda ezért igyekszünk természetes- és újrafelhasználható anyagokból készíteni az alkotásokat.
- Közös munka örömeinek a megtapasztaltatása olyan fejlesztő játékok készítésével, amivel a csoportban és otthon is tudnak játszani.
- Kézműves alkotások készítésénél figyelembe vesszük az évszakok változását és a jeles napokat.
- Törekszünk az önkifejezés formáinak a szabad gyakoroltatására a mesékhez kapcsolódó bábok készítésével, az ábrázolás örömeinek a megvalósulására, az alkotás sikerélményének a megtapasztaltatására.

Tevékenység feladata:

- Különböző technikák megismertetése, önálló- és közös alkotások készítése.
- Hagyományos- és újrafelhasználható anyagok megismertetése a játékkészítés során a gyermekekkel.
- A képi kifejezés nyelvének gazdagítása, inspirálása.
- Megalapozzuk a gyermekek esztétikum iránti érzékenységét, a téri, formai és színeképzetének a gazdagításával.
- Az önbecsülés formálása az alkotások által, a tevékenységek végzésére irányuló figyelem összpontosítása képességével.

Pusztageresi telephelyen:

„Lenvirág”- foglalkozás népi Játékok 5-6-7 éveseknek

Célja:

- Zenei anyanyelvünk, az énekes- és hangszeres zene, népzene, gyermekjátékok megismerése.
- **Feladata:**
- Komplex fejlesztés, mely lehetővé teszi minden kompetenciaterület fejlődését.
- Dalos játékok élményszerű eljátszása, a játékok szabályainak megismerése elősegíti a gyermek:
 - biztonságérzetének növekedését
 - gátlásaiknak feloldását

- önfegyelmét
- magatartásának és közösségi érzésének erősítését
- öröm lesz számukra az éneklés, mozgás
- fejlődik zenei emlékezetük, ritmusérzékük, koncentrációs képességük, önkifejezési képességük
- esztétikusan formálódik járásuk, mozgásuk, testtartásuk
- megismerik, átéli hazánk népi kultúráját

Módszer: Így tedd rá! nemzetközileg is elismert népi játék, néptáncművészeti program alkalmazása. (tulipános módszer, természetes eszközök használata)

Résztétel a gyermek érdeklődése szerint a nagycsoportos korosztály, és tiszta, szép hangon éneklő, jó ritmusérzékkel rendelkező gyermekek önkéntes érdeklődés alapján.

Javasolt maximális létszám: 10-12 fő

A székhelyen és a tagóvodában, valamint a telephelyeken BOZSIK foci programban való résztvételt biztosítunk a sportolni vágyó gyermekeknek- együttműködési szerződés alapján a Magyar Labdarúgó Szövetséggel.

2020 óta Akkreditált Kiváló Tehetségpont lett óvodánk, mind a négy feladatellátási helyen.

8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Legfontosabb tényező, hogy a gyermekek képesek legyenek alkalmazkodni az iskolai élet követelményeihez.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

1. A **testileg** egészséges gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megfelelő teherbíró-képességgel rendelkezik. Mozgása harmonikusabb, összerendezettebb lesz. Mozgáskoordinációja és a finommotorikája erőteljesen fejlődik. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan képes irányítani.

2. A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre. Folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességei. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Nagy jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés. Megnö a megőrzés időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező

A képi gondolkodás mellett kialakulóban van a fogalmi gondolkodás. Elemi mennyiségi ismeretei vannak. szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem időtartama, terjedelme.

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthetően megfogalmazza, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.

Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

3. Óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan** is érette válnak az iskolára

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének segítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

9. Felhasznált irodalom és törvényi vonatkozás:

1. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
2. 137/2018.(VII.25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
3. 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
4. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
5. 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
6. 15/2013.(III.26.) EMMI rendelet A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
7. Az óvodai nevelés programja Budapest, Országos Pedagógiai Intézet 1989.
8. Sugárné Kádár Júlia: Beszéd és kommunikáció óvodás-és kisiskoláskorban Budapest 1985.
9. Zilahy Józsefné: Nevelés az óvodában verssel, mesével (Multigráf GMK 1989.)
10. Forrai Katalin: Ének az óvodában, 1978.
11. Freinet-vel szabadon Zsámbéki Károlyné, Eperjes Barnáné Sopron 1992.
12. A Sárbogárdi Zengő Óvoda Pedagógiai Programja Sárbogárd, 2013.
13. Kippkopp óvoda Pedagógiai Programja 2011.
14. Óvodai nevelés kompetenciaterület elméleti alapvetések Educatio Kht. 2008.

1. számú függelék

A Sárbogárdi Zengő Óvoda PP-ének módosítása:

A módosítás hatályos: 2020. szeptember 1-től

A módosítást adatváltozás, rendkívüli helyzet, szakmai tartalom, felülvizsgálati idő indokolta:

- Alapadatok módosítása: módosult a feladatellátási helyek e-mail címe, (5.o.)
- Szövegrész módosult: Kikerült a „sószoba adta lehetőség” (14.o.)
- Szövegrész módosult TS Gastro Kft. névről Eatrend Kft. névre (15.o.)
- Szövegrész módosult: Füstmentes Óvoda cím, és Zöld Óvoda cím-re vonatkozó tartalom (17.o.)
- Kiegészült gyermekek mérése: GARDNERI és FERKU teszt alkalmazásával (31.o.)
Kiegészítés használt dokumentumok: Egyéni illetve csoportos fejlesztő naplók-
tehetséggondozás (31.o.)
- Kiegészült Az együttműködés módja, formái:
„Digitális oktatásban való részvétel- rendkívüli helyzetben” (33. o.)
- Kiegészült a szöveg: „A Gardneri, és Ferku teszt alkalmazásával” résszel (77.o.)
- Szakmai tartalom módosítás telephelyekre vonatkozólag: Kikerült a Zeneovi foglalkozások tartalma, és bekerült az „Ügyeskezek” és a „Lenvirág” foglalkozások szakmai tartalma (86-87.o.)
- Kiegészült: -„együttműködési szerződés alapján a Magyar Labdarúgó Szövetséggel.”-
szövegrésszel. (87.o.)
- Módosult a minősítés eredményként: Regisztrált Tehetségpontról Akkreditált Kiváló Tehetségpontra szövegrész (87.o.)

Mivel a fenntartóra, mint működtetőre, a módosítás többletköltséget nem jelent, ezért nem szükséges, hogy egyetértési jogát gyakorolja.

Kelt: 2020.augusztus 25.

Huszárné Kovács Márta
intézményvezető